

૨૨૪૩૬

પ્રકાશક - મુકેશ્વર મણીલાલ ભાઈશાહર વ્યાસ

- મગમપુરા અમદાવાદ શ્રી-સુરત

મારે સ્થાન

Copy Right by C M Shah

વાંચવા લાયક પ્રખ્યાત થયેલી વાર્તાઓ

ગજરામાફની વાર્તા (નણમાનીતીનો પુત્ર)	૦-૮-૦
સદેવ ત સાવળીગા (આર બનતી વાર્તા)	૦-૮-૦
સુદર કામદાર (ચમત્કારીક ઘનના)	૦-૮-૦
ખરાસ કરતુરી (બેદી બનાવથી બરપુર)	૦-૮-૦
સ્ત્રી ચરીત્રની વાર્તા (સ્ત્રીઓની ક દલીલા)	૦-૮-૦
ખોલતો પ્રાણ (અદ્ભુત વાર્તા)	૦-૮-૦
માનસુસાઈ (સાત પ્રતોની નાના)	૦-૮-૦
હેલ જગર (છતીદાસીક વાર્તા)	૦-૮-૦
હોથલ પગણી (છતીદાસીક વાર્તા)	૦-૮-૦
ખીરમલ આદરશાહ મોગી (હાજર જસમી નાના)	૦-૮-૦
રાજા ભરથરો (મગીત નાના)	૦-૮-૦
ખોલતો પોપટ	૦-૮-૦
વરવેલી વિણા	૦-૮-૦
પતી કે પીસાચ (મયાગી માતાના)	૦-૮-૦
ખેવડા મુનીમ (કમીડ વાર્તા)	૦-૮-૦
અક્કલનો ભ ઠાર (નાની નારી નાના)	૦-૮-૦
નારી કે નાગણ (પ્રપચથો બનપુર)	૦-૮-૦
રાહો કે દીવાનો (સ્ત્રીખામણક વાર્તા)	૦-૮-૦
સોળ વર્ષની સતી ને નવ વપનો પતી (વીમ બાગ પુરા) ૧ ૦ ૦	૧ ૦ ૦
સુરતીલાલ નોવેલ (૧ ચીત્રા પાંડ મોનેરી પ્રકૃ) ૮ ૮	૮ ૮

આ તથા એ શીવાયબીજ કોઈ પણ પુસ્તકો માટે પુછો
દરેકની કીમત ઉપરાંત ટપાલ ખર્ચ અલગ પુસ્તકો મંગાવનારે
નામ ઠેકાણુ પોષ્ટ વીગેરે ચોખ્ખા અક્ષરે લખવુ
પુસ્તકો મળવાનુ ઠેકાણુ —

શા ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર રાણીતળાવ-સુરત

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાત કૉપીરાઈટ્સ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૪૩૬ પર્ગાક

પુસ્તકનું નામ ચતુર રૂદ્ર રાજાજી

વિષય ડ- ૧૨

આજ સુધી કદી નહીં બહાર
પડેલી, બહોળા સુધારા
વધારા સાથે-(સચીત્ર)

અતુરસુંદર ગરબાવળી

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા
બુકસેલર મણીલાલ ભાઈશ કર વ્યાસ
૬૦ ગંગમપુરા અમલીચેરી-સુરત

COPY RIGHT BY C. M. SHAH

આવૃત્તી નં ૭ (ગ્રામીર ૭૨) સેલ્લ ૩૬૮૯

સુરત બાંધપુરી બાંધકામ
આવેલ "અનાવિલ બાંધ"
પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમા ગોવિંદજી
રાહાબાઈ નાયકે છપાવ્યું

દેશ આના

બાંધકામ

શ્રી અંબાજી.

મૂળ મહાશ્વ મહેશ્વરી, બાકીના છે સર્વ,
વેદ પુરાણે જાપ છે, બાકી ન કરવો ગર્વ

ચતુર સુંદર

ગરબાવળી

મીરાંબાઈનો ગરબો—:રાગ-ગરબી:—

પ્રભુ પાલન પકેડી રહી છુ પુરણુ પ્રેમથીરે, અમદાવાદ
મારા છેલ છબીલા અતરના આધાર, ગુજરાતી કોપીસાઈટ સ.
ઉભી અગ્ન કરે છે મીરાં રાકડીરે—(ટક)

તમે દાસી તણા દુખ—હરી દુર કંગેરે,
શીશ નામી મારા પ્રભુને પ્રણામ—ઉભી અરજ

સાખી } સાસરીઆમા સુખ નહીં મહીયરીએ નહિ માન,
} સુખ દુખની મારી વાટડા, કોઈ ન ધરતુ કાન

નથી રહેયુ મારે રાણાજીના રાજમારે,

રાણો રાણે ભરીયો કપડી કુડે કથ—ઉભી અરજ

સાખી } આ વખત હરી આવજો, વિઠ્ઠલ ધાજો ંહાર,
 } ગોવિંદ સાથે ગોઠડી, અખળાના આધાર
 વેરી વસમો બાણી વેગે વેહેલા આવજોરે,
 નહી તો જરૂર મારા જીવતુ જોખમ થાય-ઉભી અરજ૦

સાખી } ઉડે કુવે ઉતરીયા, તરત દુટીયુ વરત,
 } તારણુ વાળો તારસે, શામળીઓ સમરથ.
 એવા વીવેકી વીઠ્ઠલને બાવુ વારણેરે,
 કે જેથી ટળે હરીજનોના અતર ઉચાટ-ઉભી અરજ૦

સાખી } વિશ્વાસે વળગી રહી, ત્રીકમ રાખે ટેક,
 } અળગી નહી તમ આગળે, મન ધરી વિવેક.
 ભક્ત સારૂ આવે, ભાવે ભુદર ભેટવારે,
 પત રાખો હરી સાચા સુદર શ્યામ-ઉભી અરજ૦

સાખી } નિતિધર્મ નવ ચુકવો, બ્યા સુધી ઘટમા પ્રાણ,
 } સહેજે સીધુ ઉતરે, હરી ઉગારે હાણ
 નિત્ય નામ લેતા પાપી પાવન થાયછેરે,
 પ્રભુ રાખો મુને પ્રેમ ધરીને પાસ-ઉભી અરજ૦

સાખી } રૂપાળા રણછોડજી, નમી નમી લાગુ પાય,
 } દુષ્ટ કથને દુર કરો, જેતી શાતી થાય
 તમ દર્શન દીઠેથી દુખ બાયછેરે,
 આવો ભેટવા ભાવ ધરીને ભાગવાન-ઉભી અરજ૦

સાખી } ભક્તી ભેદના વેદને, શુ બણે ગમાર,
 } છોટમદમની વીનતી, ગાજો નરને નાર.

હરી બળે તેની આશા પુરણ થાયછેરે,
અતે બય બેસી વૈકુંઠે વિમાન-ઉલી અરજ
મીરાંબાઈનો ગરબો—(બીજો)—રાગ-ગરબી—

કોઈ મીરાંને મનાવી ંહેલા આવજોરે,
તેને આપુ વેડ વીંટી ને બહાર,
બવો તેડવા ને વાર લાગે નહીંરે,
સાખી } રાણો કાગળ મોકલે, ફેળે મીરાંને હાથ,
          } કથ રૂદન કરે વણુ, છોડી આલ્યા સાથ.
મારે અન્ન તો લીધાની છે આખડીરે,
નહીં તો જરૂર મારા જીવનુ જોખમ થાય-કોઈ મીરાંને

સાખી } શુ કરૂ આ સાદ્યખી, મુજને છે પીઝાર,
          } વગર વાકે કહાડીઆ, સમજો નહીં કંઈ સાર
મારા મનની વાતો મનમા રહીરે,
ગયા પછી હવે હાથ ઘસે શુ થાય-કોઈ મીરાંને

સાખી } સતી મનાવી લાવજો, સદાય પામુ મુખ,
          } ક્યારે આવે એ સતી, જોવું મારે મુખ.
મારો અમુલખ મનખો એજો ગયોરે,
એવે લાવ્યો, ખેપીઓ ખખર તેણી વાર-કોઈ મીરાંને

સાખી } સારે શોક ધરો હવે, થનાર વસ્તુ ધાય,
          } (એતો)તેજમાતેજ સમાઈગયા,શામળીયાની માંય.
એવો ભકતી ફેરો અતી પ્રતાપ છેરે,
સોની છોરો લાગે તમી નમીને પ્રાય-કોઈ મીરાંને

નળરાજનો ગરબો—રાગ-અરાનપુરી—

રે નળરાજનુ આખ્યાન,
તમે ધરી લ્યોને ધ્યાન,
દમયતી સ્વયંવરકહુ તમને.
કે નૈપદ દેશનો રાય,
તે તો મૃગયા રમવા જાય,
ત્યાથી લાવ્યો જનાવર એક,
હસને

હસ કરવા લાગ્યો વાત,
રાજા નળની સગાથ,
મુને મુકી હો મહારાજ,
મારી નારી રૂવે, શુકહુ તુમને

સો પુત્રની તે છે માત, તેને મળી આવુ આજ,-
આપ્યુ વચન, છોડી દીધો હસને .

હસ ઉડ્યો ઉડ્યો જાય, એની નારીની પાસ,
તણુ દીવસમા આવ્યો રાજા કને ...

સાખી } રાજા હસ બેર આવિયા, તેને હૈયે હરખ ન માય,
હસ વાહન ધ્રુવા તણુ, તેને ખોટા કેમ કહેવાય.

તે વચન આપ્યુ મુજને, રાજા કહે છે હસને,
તુ કન્યા લાવ શોધીને-હસ ઉડ્યો ઉડ્યો જાય,
શોધ્યા સ્વર્ગને પાતાળ, ત્યાથી ઉડ્યો કુદનપુર નગરીમાં-
કુદનપુરનો છે રાય, રાજા જીમક કહેવાય,

તેની પુત્રી કુવારી એક દમયતી -
 તે તો કુમારી કહેવાય, સુખે રહે છે વાડી માથ
 હસ જઈ બેઠો ત્યાય, એકે ઝાડ ઉપર-કરે નળના વખાણ,
 (તેતો) થયુ કન્યાને જાણુ-જુવો કોણુ બોલે નર વાડીમા
 સાખી } દમયતીએ દાસીને કહ્યું, જુઓ કોણુ બોલે વાડી માથ,
 } એવો નર એ કોણુ છે, વળી કેમ કરી જોળખાય.
 દાસી ફરતી ફરતી આવી, હસ બેઠો નીચી ડાળી,
 વહાલો હાથે કરીને પકડાઈ ગયો
 નારીએ સાખ્યો રૂઢીઆ સાથ, પછી નળની પુછી વાત,
 એવા નળ કુવારા કેમ રહ્યા
 હસ કહેવા લાગ્યો વાત, રાણી દમયતી સાથ
 કે જેના તેજ થકી રવી જખવાઈ ગયા
 (પછી) નારીનું વચન લઈ જ્યા, હસ ઉડ્યો છે ત્યા,
 પાછો ફરીને નૈષદ દેશ ગયો

સાખી } રાજા લીમકની પુત્રી, તેની કહળી સરખી કાય,
 } ત્રણ ભુવન શોધી વળ્યો, (પણ) એવી કન્યા મળે ના કયાય
 તેના તેજ તણો નહિ પાર. તમે શુ કરો વિચાર,
 જઈ પરણો કન્યા દમયતી, એમ રાજા નળને કહ્યું
 (હવે)-નારદમુની કહેવાય, તે તો દેવ સભામા જાય,
 (તેણે) જઈ કહ્યા સમાચાર ઈંદ્રને....
 વાયુ વરુણ અગ્નિ આવ્યા, જોડે યમરાજાને લાવ્યા,
 ચણા ચરિત્ર કીધા રાજા-નળને છળવાને.. ...

સાખી } પાચે મહામા ગયા, ધરી નળીનું રૂઝ
આવી વરમાળા આપવા, તે જની ગઈ તરૂંપ.

પુત્રી પુછે પીતાને વાત, માળા કેને આરોપ,
અહીં આઠ્ઠા છે પાચે આ નળી જની.

નારી ફરતી ફરતી આવી, વરમાળા આરોપી નળરાજીને,
એક એકને લીધા આપ, રીંછ રોજ વાલ વાદર બ-વા,
તેતો દેવ સલામ ગયા, એ તો ઓશીયાળા થયા
ધરની નારીઓ મહેણા દે છે, એમ કહે છે ખુશાલદાસ,
સાખાશ જગજીવન એ પછી કળજીવન બ્યાપ્યો નળરાજીને.

શ્રી બજરગી—હનુમાનનો-ગરબો:—

અજનીનો જયો હનુમાનરે સમરૂ બજરગી,
એને ચઢે છે તેલ સીંદુરરે સમરૂ બજરગી;
મારા રામ તણા રખવાળરે સમરૂ બજરગી.

સાખી શનીવારે કરૂ તમારી સ્થાપના ને લોમે કરૂ લોવન,
કપુરે ઉતાડૂ આરતી, એવા સકળ સ્વરૂપ હનુમાનરે—સૌ
માતાજીના વચન સાલળીને, આપના પાળવા બોલ,
અયોધ્યાનું રાજ સુકી રામ-લક્ષ્મણે, લોગવીયાં વનવાસરે—સૌ
રામે રથ બેડીઆ, સીતાને લીધા સાથ,
વનના વલકલ પહેરીઆરે, સાથે ચાલ્યા છે લક્ષ્મણ વીરરે—સૌ
વનમા જઈ મઢી કરીને, ત્યા પુરો છે વાસ;
લક્ષ્મણ સરીખા બધવા નહી મળેરે, તમને ફળનું લાવી
આપનાર કેણુરે—સૌ

[૯]

રામ ગોઠે તલાવડીને, લક્ષ્મણ ખાધે પાળ;
 સોના કેરે ઘડુકેરે સીતા ડમરોને મરવે પાયરે-સ૦
 સીતાની વાડીમાં તે, મૃગલો ચરી ચરી જાય;
 કાલે મરાવુ પેલા મૃગનેરે, મારા કાચા તે વનફળ ખાયરે-સ૦
 મૃગ મરાવી કારમો ને, તેની પડાવુ છાલ,
 તેને સીવડાવુ કંચવોરે, હુ તો હીંડુ ચમકતી ચાલરે-સ૦
 મરીચી મૃગ થઈ આવીએને, સીતાને લાગી રડ,
 હો મારા રામજીરે, કથ કાચલડી સીવડાવોરે-સ૦
 સુતર ભરેલો કંચવોરે, ચામડાની શી રડ,
 આપણા સ્વાસ્થ્યને કારણેરે, પેલા પશુના શીદ લેવા પ્રાણુરે-સ૦
 સીતા કહે નહી પીચરીએ ને, નહી મને મોસાળ;
 નહી મારે કથ કલ્યાણરા ને મારા મનની કોણુ પુરે આશરે-સ૦
 લાથામાથી બાણ કાઢીશુ ને, રામજીએ લીધુ હાથ;
 મૃગ મારવા રામ સચરોરે મુકી સીતાને લક્ષ્મણ સાથરે-સ૦
 પહેલુ બાણ રામે સાંધીયુને, વાગ્યુ મૃગને શરીર,
 મૃગ મરતા પેકારીએરે, ધાળે ધાળે લક્ષ્મણ વીરરે-સ૦
 સીતા કહે તમે સાબળોને, બેલાવે તમ વીર,
 લક્ષ્મણ કહે ગોટી વાત છે, કંઈ કપટ જેવી વાતરે-સ૦
 કપટ છે તમ દીલડા વિશે હુ સમજી આ વાર,
 લીડ વડી જમવને વન વિશેરે, તમે બેઠા કરો વિચારરે-સ૦
 કુ દ્રષ્ટી મુજપર તમ તણી એ, તેમા નહી સંદેહ,
 બાણ તમને લક્ષ્મણ દિયારે, બાણ પાપ તમારા અજરે-સ૦

સીતાના વચન વાગ્યા રૂઢે વિષે, ને ચઢી લક્ષ્મણને રીસ,
 મઢીને ફરતી ચોટી મુકીનેરે, ચાલ્યા ત્યાથી તે હીસરે-સ૦
 ધુપ ચડે ધરતી તપેરે, જોગી ઉભો બહાર,
 સત્ય પાળવાને કારણેરે, ભીક્ષા આપો હો રામ કેરી નારે-સ૦
 આપવી હોય તો આપો મનેરે નીકર મુખે કહો નાથ,
 વાર થાય મને ઘણી, મારો સગ કેદારનાથનો જાયરે-સ૦
 ઉચી મેડી આકાશમાને, નીચા સરોવર ઘાટ,
 સીતાને રાવણ હરી ગયોરે, પછી મઢીમા ઉડે કાગરે-સ૦
 રાવણને જોઈ સીતા સતી, કરતા ઘણો વિલાપ,
 ન કહેવાના વચન લક્ષ્મણને કહ્યારે, લીધુ પાપમાથે અમાપરે-સ૦
 સત્ય વચની સત્ય બાધવા ને, સત્યના ચાલનહાર,
 આગળ યુધી મારી પોહચી નહીને, ઘણા કર્યો તીરસ્કારરે-સ૦
 નીચ યુધી સ્ત્રી જાતનીરે, નહી મનમા કાઈ વીચાર,
 પોતાના સ્વારથને કારણેરે કરે પુરૂષને ખુવારે-સ૦
 મૃગ મારી રામ આવીઆને આડો ઉતર્યો સાપ,
 જો મારા બધવારે આજે વિપ્રીત હીસે વાતરે-સ૦
 ધનુષ મેલ્યા ઢુકડાને, બાણજ મેલ્યા બહાર,
 જો મારા સગણુ બધવારે, ગઈ સકુળની-નીજ નારે-સ૦
 મે જાણ્યુ લક્ષ્મણ સુલક્ષ્ણને સારા કરશે કામ,
 ના માર્યો વનમા મૃગલોરે, નવ રાખી સકુળની નારે-સ૦
 કુર્વા ઢાકણુ ઢાકણુને, ખેતર ઢાકણુ વાડ,
 બાપનુ ઢાકણુ ખેટડાને, ઘરનુ તે ઢાકણુ નારે-સ૦

રામ રૂવેને લક્ષ્મણ રીઝવેરે, ના રોસો મારા વીર,
 ખીજી પરણાવશુ સુંદરીરે તેતુ નામ ધરવીશુ સીતા નારરે-સં
 જળ જળ કમળના નીપજે, વન વન ચઢન ન હોય,
 સતી સીતા એક છેરે એવી ઘેર ઘેર સીતા ના હોયરે-સં
 રામ રૂવે, લક્ષ્મણ રૂવે, રૂવે વનના તે પાંખી જન,
 ના રૂવે હનુમાન એકલા, એને સીતા લાવ્યાની ઘણી હામરે-સં
 રામે ખીડા આપીઆને, હનુમાને લીધા તે હાથ,
 આજ્ઞા હોય તો ઉડીયેરે તેડી લઈ આવુ સીતા માતરે-સં
 ત્યાથી હનુમાન ઉડીયાને, પડયા લકાની માય,
 જ્યાં ચોર્યાશી ચઢતાંને જ્યાં આવન બજારરે-સં
 બેઠ રાવણુની રાણીએને જ્યાં રાવણુના મહેલ,
 બેઠ રાવણુની મેડીયેરે, પછી પેઠા તે વાડી માયરે-સં
 બાડીમા જઈ વનફળ લાવતાને, તેનો કરતા અહાર,
 લીલી વાડી સુકી કરીરે, પછી દીઠા છે સીતા માતરે-સં
 કયાથી તમે અહીં આવીઆને, શુ છેતમારૂં નામ ?
 કેણે તમને મોકલ્યારે, અહીં શુ છે તમારે કામરે-સં
 રામે અમને મોકલ્યાને, હનુમાન છે મારૂં નામ,
 પચ્ચવટીથી અમે આવીયારે, મારે શોષ લેવાનુ કામરે-સં
 આજળ દરીયો જળ ભર્યોને ત્યાં રાક્ષસનો ભય,
 શી રીતે તમે આવીયારે, શાથી પહોચી તમારી હામરે-સં
 સાત સમુદ્ર સુકા કરીને રાક્ષસને મારૂં ઠેર,
 આજ્ઞા હોય તો ઉડીયેરે લઈ આવુ માતાજી ઘેરરે-સં

[૧૨]

વાડી સઘળી ઉજડ કરીને, લગાડી લકામાં લહાય,
અક્ષયાઢી કુવર મારીયારે, વરતાવ્યો લકામા કેરે-સં
ત્યાથી હનુમાન ઉડીઆને આવ્યા રામજી પાસ,
રામને સમાચાર આપીઆરે કુશળ છે સીતા માતરે-સં
ત્યાથી રામ આલીયાને આવ્યા લકાની માય,
પથ્થર કેરી પાળ બાધીને સૈન ઉતાર્યું પેલે પારે-સં
લકાગઢ રામ પહોચીયાને રાવણને થઈ છે જાણ,
ઈંદ્રજીત યુધ્ધે ચઢયોરે ત્યારે લક્ષ્મણને મુરછા થાયરે-સં
કડવી હોળે લીંબડીને શીતળ હોળે છાય,
બધવ હોય બોલકણારે, પણ અતે પોતાની બાયરે-સં
સુખમા સભારે સુઢરીને દુખમા સભારે રામ;
વનમા સભારે બધવોરે મારી ભાગી જમણા હાથની બાયરે-સં
નવ મહીના ઉદરમા રાખીયાને નવ જાણી માની વાત,
બાળપણમા જેની મા મરેરે, તેને ચોદીશાના વાયરા વાયરે-સં

દુખના બેલી બધવાને માડી જયા વીર
તેની તોલે કોઇ ન હોયરે, એ તો સુખ દુખમા સાથરે-સં
લક્ષ્મણ જાગ્યાને હોજરે બધવ બોલને એકવાર,
માત વીના સુની બેટડીને, ભાઇ વીના સુની બેનરે
આવ્યાતા આપણ ત્રણજણને, હવે કેમ જઈશ દુઃખેકાએકરે,
માત તે મારી પુછશે ત્યારે હું શો ઉત્તર દઈસરે.
ચઉદ વરસ વન વિષે રહ્યા નવ જાણી દુખની વાત,
અતે મને કળો કરીને તમે ચાલ્યા ગયા મુજ ખાત,

અહાયર્થ ત્રત તમે પાળીયુને તજી નિદ્રાને આહારે
 રાત દીવસ એકી કરી અમ તણી રહી ઘર બહાર,
 પુત્ર વિના પરિવાર સુનો સ્ત્રી વિના ઘરબારે
 બંધુ વિના બેલ નહી કોઈની મિત્ર વીના શો વીચાર,
 ભરત, શત્રુજ મને પુછશે કયા ગયો લક્ષ્મણ ભાઈરે
 આવી વાત તમારી સાલળીને રાશે મુમીત્રા માઈરે,
 ઉઠો બધવ વાર થાય છે, મારવો રાવણુ રાયરે
 પછી જઈએ અવધપુર વીશે, સાથે લઈ સીતાય,
 રામના વીલાપ જોઈને રૂવે સેના તમામ

ધનવતરી વધદે ઉપાઈ શોધીયોને, કીધી આજ્ઞા હનુમાન-સં
 હનુમત મન હીંમત ધરીને દ્રોણાચળ લેવા જાય,
 પલક એકમા પાછા આવીયારે, વળી લક્ષ્મની મુર્છાપરે-સં
 કુભકર્ણુ ઈંદ્રજીતને મારીયા, બહુ બળીઆ કુમાર,
 જમાઈ મરાયા સઘળા રાવણુનારે પછી રાય કરે વિચારે-સં
 અહી મહી મીત્ર પોતા તણા ને તેડાવ્યા રાવણુ સાર,
 રામ લક્ષ્મણને તે ચોરી ગયારે, મહીકાવતી નીરધારે-સં
 પ્રભાતે શોધ કીધી સેનામાને નવ દીઠા લક્ષ્મણુ રામ,
 સૈન્યા રાવાલાગી બધી રામનીરે, રાવા લાગ્યા અષ્ટપ્રધાનરે-સં
 હનુમાને પગલા કહાડીયાને, આવ્યા સમુદર તીર,
 અકરુધ્વજને ત્યા બાધીઓરે, એ તો ગયા છે પેટી પારે-સં
 દેવી દેરામા બેસીને ત્યા દેવી બન્યા તતબેવ,
 રામ લક્ષ્મણુતો ત્યા આવીયારે એમણે કીધીછે હનુમ તસેવરે-સં

મહીરાવણુનુ મોત સાધીને તેને પણ માર્યો ઠાર,
 તેની રાણીને વરદાન આપીયારે પછી ન્યાવ્યા તે લકા મોઝાર-સ૦
 લકામા યુધ્ધ કરીને છેલ્લા રાવણુના શીથ,
 અસુરનો અત આણીયોરે, પછી હરખ પામ્યા જુગદીશરે-સ૦
 રાણી કીધી મદોદરીને, આપ્યું વિલિપણુને રાજ,
 સીતા લઈ રામ સચર્યાને, આવ્યા અયોધ્યા મોઝારે-સ૦
 માતાએ મોતીડે વધાવીઆને હાથે હરખ ન માય,
 મોતી દેશ ચોક પુરીઆરે, લીલા નૌતમ ત્યા તો થાયરે-સ૦
 છોડાવી અધરમ, નમર તણુને, ટાળ્યા પ્રજાતા હાથ,
 લાઠ પાળ્યા માતા તણુરે, લવલેશ રાખ્યા નવ હાથરે-સ૦
 રૂડો ગરબો બજરૂગી તણુને, વાચો નિત્ય નરનાર,
 હનુમત દેશ પ્રતાપશ્રીરે, છોડે કહે ઉતરે ભવપારે-સ૦
 પદર તિથિનો ગરબો! ——

સખી પહેવે તે પથ વાહ્યારે, મહાવનના તે મારગ જાહ્યારે,
 સાથે સીતા ને લક્ષ્મણ બાળા, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે
 સખી બીજે મહીમા બીરાજોરે એવા નદીઓ તણા નીર ગાજોરે,
 રામ મેલી ગયા રૂડુ રાજ, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે
 સખી ત્રીજે તે વન કેરી ઝાડીરે, વન કૂળ મગાવે છે દહાડીરે,
 મારી શોભે સીતાજીની વાડી, રઘુપતિ ગમ રૂઢેમા રહેજોરે
 સખી ચોથે કેવડીયો મહેકેરે, ફાલ્યો કુલ્યો ને મોંજરો લેહેકેરે,
 એવી લીલી લતાઓ લેહેકેરે, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે
 સખી પાંચમે પોપટ પાળ્યોરે, પાખ લીલી ને કાઠલો કાળોરે,
 સુખે રામ ભણુતો ભાળ્યો, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે.

સખી છઠ્ઠે છેતરવાને આવ્યોરે, કુડો કપટી રાવણુ સાથે લાવ્યોરે,
 એ મુખનો મૃગ બનાવ્યો, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે
 સખી સાતમે શ્રીહરી સમર્થોરે, વાડી લેળી ઉરાડયા છે ભમરારે,
 હુબ સાહિને તાણ્યા છે ડમરા, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે
 સખી આઠમે એને નીહાળ્યોરે, ધનુષ ધારીને મૃગલો માર્યોરે,
 મૃગ મરતી વખતે પોકાર્યો, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે.
 સખી નેામે તે નાખ્યો તીરે, જઈ વાળ્યો છે મૃગને શરીરે
 નારે મા'લે લક્ષમણુ વીર, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે
 સખી દશમે કહે લક્ષમણુનેરે, બેલી વીરે બોલાવે છે તમનેરે,
 આઠી આણુ દીધી છે અમને, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે.
 સખી એકાદશી અપવાશીરે, ભપટ લેવાનો લાભ તપાસીરે,
 રાવણુ સીતાને લઈ ગયો નાશી, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે
 સખી બારશે હનુમાન બળીયોરે, ઠેકી સસુદ્ર પાગ નિકળીયારે,
 જઈ જોગમાયાને મળીયા, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે
 સખી તેરસે ત્રણાળુ ગાજેરે, હાકે હનુમાન કેરી વાગેરે,
 લાહ્ય લકા તે ગઢમા લાગે, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે.
 સખી ચતુર્દશે ચિત વિચારીરે, ફોજ વાદરાની રચી સારીરે,
 રામે રાવણુ નાખ્યો મારી, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે
 સખી પુનમે પ્રભુજી આવ્યોરે, થાળ ભરી મોતીડે વધાવ્યોરે,
 માતા-કૌશલ્યાને મન ભાવ્યા, રઘુપતિ-રામ રૂઢેમા રહેજોરે
 સખી પદર તીથી અર્ધ પુરીરે, એમા એક નથી અધુસીરે,
 આત્મારામની વાણી મધુરી, રઘુપતિ રામ રૂઢેમા રહેજોરે.

સીતાની કાંચળીનો ગરબો. — —

કેકે કોધમા બોલીયા હો બહુચરી રામ લક્ષ્મણ વન જાય,
 પહેલુ વન રામે મેલીયુ હો બહુચરી સીતાએ રોખ્યા છે વૃક્ષ.
 અમરોને ડમરો રોપીઓ હો બહુચરી રોખ્યા છે દાડમ દ્રાક્ષ,
 રાબ રાવણનો મરઘલો હો બહુચરી, વનફળ ચરી ચરી જાય
 ચરતા સીતાએ ભાળીઓ હો બહુચરી કાચલડી સીવડાય,
 સાવ સોનાનો કચવો હો બહુચરી, ચામડામા શો સાર.
 નહી કાકાના કુટબમા હો બહુચરી, નહીં મામાને મોસાળ,
 નહી મધિરમા બાધવો હો બહુચરી, કૈને ચડાવુ પાડ.
 સીતા મહીચરના પાતળા હો બહુચરી, કેણ લડાવ લાડ,
 સીતાના બોલ સાલળ્યા હો બહુચરી, ધનુષ્ય લીધુ હાથ
 પહેલુ તે બાણ રામે ફેંક્યુ હો બહુચરી જઈ પડ્યુ દરીયા માથ,
 બીજે તે બાણે મૃગ મારીઓ હો બહુચરી, ધાળે હો લક્ષ્મણ વીર.
 સીતા કહે જાઓ દીઓર હો બહુચરી, હણાયા તમારા વીર,
 ઘેલી સીતા ઘેલુ ન બોલીએ હો બહુચરી, રામ હણ્યા કેમ જાય.
 આણ આપી શ્રીરામની હો બહુચરી, લક્ષ્મણ વાસે ધાય,
 રાવણ આવ્યો જોગી વેશથી હો બહુચરી, ભીક્ષા દો સીતા માય
 આણ આપી છે શ્રીરામની હો બહુચરી, ભીક્ષા આધી નવ જાય,
 એક પગ મુકે આણમા હો બહુચરી, બીજો તે આણો ખહાર.
 બાધે મુકીને રાવણ ચાલીઓ હો બહુચરી, હરી છે સીતાનાર,
 મૃગ મારીને રામ લાવ્યા હો બહુચરી, નાખ્યો છે મઢીની ખહાર.
 સુન્દા મઢીર દીસે માળીઆ હો બહુચરી, કયા ગઈ સીતાનાર,
 રામ રૂવે લક્ષ્મણ રીઝવે હો બહુચરી, લેલા ના રોશો રામ.

[૧૭]

સીતા સરખી પરણાવશુ સુ દરી હો બહુચરી, તેનું સીતા ધરીશું નામ
જળજળ કમળ ન નીપજે હો બહુચરી, વનવન અગર ન હોય,
ઘેરઘેર સીતા ન નીપજે હો બહુચરી, બધવ વિચારી જોય
રામે તે પાનળીડા ફેરવ્યા હો બહુચરી, કોઈ છે બળીઓ જોધ,
બીડું જીતે હનુવો જતી હો બહુચરી, લાવુ સીતાની શોધ
ઠામ ઠેકી ઉપડ્યો હો બહુચરી, ગયો લકા મોઝાર,
જોયા ચોરોસી ચેટડા હો બહુચરી, જઈ જોયા ખાવન બઝાર
જોયા મદીર જોયા માળીયા હો બહુચરી, જોયુ રાવણનું રાજ,
કઈ મીતા દીઠા નહી હો બહુચરી, ગયો પાણીયારીને ઘાટ
ખાઈ પાણીયારી તને વીનવુ હો બહુચરી, કયા છે સીતામાય,
અશોકવાડીને ઝાડવે હો બહુચરી, ત્યાં જો તુજથી જવાય
ત્યાં થકી હનુમન ઠેકીઓ હો બહુચરી, આશોપાલવને ડાળ,
પડતી મહેલી પવીત્ર હો બહુચરી, સુદ્રીકા જ્યાં છે સીતા નાર
સુદ્રીકા મારા રામની હો બહુચરી, કયાથી લાવ્યો હનુમાન,
કેણે તને જોવા મોકલ્યો હો બહુચરી, કેણે આલ્યા એધાણ
રામે મને જોવા મોકલ્યો હો બહુચરી, લક્ષ્મણે આલ્યા એધાણ,
બાળ લેવા હુ આવ્યો હો બહુચરી, પચવટીથી પ્રમાણ
તરચો તે હર્ષશભાઈ સાવજો હો બહુચરી, તહાડા તે નીર જઈપી,
લુખ્યો તે હર્ષશભાઈ સાવજો હો બહુચરી, પડ્યાજ વનકૂળ ખા
જીજોરે ને ઝપાટે હો બહુચરી, ખખેરે ને ખાય,
માળી આવ્યો માથુ કુટતો હો બહુચરી, રાવણ પાસે જાય
રાવણ બળથી બિભીઓ હો બહુચરી, મારો બળીને ખાણ,

[૧૮]

મારને લોઢેને લાકડે હો બહુચરી, મારને એરણુ ઘાણુ.
કુલકરણુ ભાથા ભીડીયા હો બહુચરી, મારું બળીને બાણુ,
ધંદ્રણુતે ભાથા ભીડીયા હો બહુચરી, કે હુ વાણુ એનો ઘાણુ
નહી મરૂ લોઢેને લાકડે હો ચહુચરી, નહી મરૂ એરણુને ઘાણુ,
સાચુ ખોલ ભાઈ સા'વળે હો બહુચરી, શેને તજે તુ પ્રાણુ
બધી લકાના ગોઢડા હો બહુચરી, શસ્ત્ર ઘાણીતુ તેલ,
મારે તે પુછડે બાધે જો હો બહુચરી, અગ્નિ તેમા મેલ.
મોત વાદરાનુ તે થકી હો બહુચરી, ચેતજે રાવણુ ઝટ,
ત્યા થકી ઉપડયો ઠેકડે હો બહુચરી, જઈ ખેઠા લકા ગઢ
બાળ્યા ચોરામી ચઉટા હો બહુચરી, બાળ્યા છે બાવનખજાર,
રાખ્યા વિભિષણુના એક ખોલડા હો બહુચરી, ને આસો પાક્કવ ડાળ
લકા બળે અતુલની હો બહુચરી, હનુમાન ને હશવુ થાય,
જુતા તે ગઢને ગાદરે હો બહુચરી, નાગર નરશમયો ગુણુ ગાય.

શ્રી મહાકાળી માતાનો— ગરબો —

મા તુ પાવાની પટરાણી કે, કાળિ કાળગરે લોલ,
મા તારે ડુગરડે ચડવુ તે, અતિ ઘણુ દોયલુ રે લોલ
મા તારી પ્રદક્ષણુ કરવી કે, વગ્ધનુ શુ ઝરૂ રે લોલ,
વિશ્વાશે તપ કરવા ખેઠા કે, કેવળ મુની થયારે લોલ.
આવુ રૂઠુ ચઉટુ આપાનેર કે, ચઉટા ચઉઠ મળ્યારે લોલ,
ત્યા કાઈ ગાનાતા ગરબા કે, માણ આવીયારે લોલ
રાયે છેડલો સાહો હાથ કે, માણ પ્રસન્ન થયારે લોલ,
માઝ્ય માઝ્ય ઘોડાની ઘોડાર કે, હાથી ઝુલતારે લોલ

[૧૯]

માગ્ય માગ્ય કુટુંબ કુશળશ્રેમ કે, જાજાળ અતિ ઘણીરે લોલ,
 માગ્ય માગ્ય ગુજરાત સરખી ગાદી કે, ભદર બેસણારે લોલ.
 માગ્ય માગ્ય નવેખડના રાજ્ય કે, આદો સુર્ય તપેરે લોલ,
 માગ્ય માગ્ય એટલુ વરદાન કે, મારે મોહિલે પધારીએરે લોલ
 ફટ ફટ પાવાના રાજન કે, એ શુ માગીયુરે લોલ,
 આજથી છકૂને છ માસે કે, મુજ તાર જશેરે લોલ
 એમ કહી માતા થયા અલોપ કે, પાવોહાથ ઘસીરહોરે લોલ,
 મુગલે ચઢાવી છે ફેજ કે, પાવાગઢ ઘેરીયોરે લોલ.
 દરવાજે ઉભા દરવાન કે, કોઇને પુછીયુરે લોલ,
 રાખજીએ ખોદાવીયુ તળાવ કે પાણી નવ નિમરુરે લોલ
 મુગલે ખોદાવીયુ તળાવ કે, જળ દુધે ભર્યુરે લોલ,
 માછનો આવો છે મહિમાય કે, કવિ નવ કહી રહેરે લોલ
શ્રી વલ્લભકૃત—બહુચરાજી માતાનો ગરબો—

બરદાળી બહુચર માત, જોવાને જઈએ—ટેક.
 જોવા જઈએ સુખીઆ થઈએ, આરાસુરમાઁહીએરે,
 આપ આપણા મનની વિનતી, જઈ બહુચરને કહીએ—જોવા :
આરાસુરમાં અબા ખીરાજે, પાવાગઢ મહાકાળીરે;
 દક્ષિણમાં તુળજા ભવાની, ચુવાળ બહુચર બાળી—જોવા
 માને પારે હવન થાય ને ચીર ચુદ્ધી હોમાચરે,
 બ્રાહ્મણ બેઠા વેદ ભણે છે, માતુની મગળ ગાયરે—જોવા
 માને પારે જે કોઈ આવે, તેની પુરે આશરે,
 કરજોડી જન વલ્લભ કહે મા, હુ છ તારો દાસ—જોવા.

[૨૦]

મલાવરાવનો રાસડો.— રાગ ગરબો —

પીતળ લોટાજળે ભર્યાંરે, દાતણ કરતા જાઓરે મલાવરાવ,
 શેહેરનો સુખો ક્યારે આવશેરે ટેક૦
 દાતણ કરશુ વાડીએરે, ફરતી ફીરગીની ફ્રાજરે મલાવરાવ—શે
 ચીની તે ખ્યાલા તેલે ભર્યાંરે, મર્દન કરવાજાઓરે મલાવરાવ—શે.
 મર્દન કરશુ વાડીએરે, ફરતી ફીરગીની ફ્રાજરે મલાવરાવ—શે.
 તાબા તે કુડીઓ જળે ભરીરે, નાવણ કરતા જાઓરે મલાવરાવ—શે
 નહાવણ કરશુ વાડીએરે, ફરતી ફીરગીની ફ્રાજરે મલાવરાવ—શે
 રાધી રશોધઓએમ રહીરે, લોજન કરતા જાઓરે મલાવરાવ—શે
 લોજન કરશુ વાડીએરે, ફરતી ફીરગીની ફ્રાજરે મલાવરાવ—શે
 પાન સોપારીને એલચીરે, મુખવાસ કરતા જાવરે મલાવરાવ—શે
 મુખવાસ કરશુ વાડીએરે, ફરતી ફીરગીની ફ્રાજરે મલાવરાવ—શે.
 સોના તે કેરા સોગટારે, રમત રમતા જાઓરે મલાવરાવ—શે.
 દીંચણ સામે ઢાલીઓરે, પોઢણ કરતા જાઓરે મલાવરાવ—શે
 પોઢણ કરશુ વાડીએરે, ફરતી ફીરગીની ફ્રાજરે મલાવરાવ—શે
 કયાથી આવ્યા એજા ગઢારે માથેટાપીને ભુરોવેશરે મલાવરાવ—શે.
 રાણી રૂવે રગ મહેલમારે, દાસીઓ રૂવે દરબારે મલાવરાવ—શે
 હાટે રૂવે હાટ વાણીઆરે, ચોરે રૂવે ચારણ લાટરે મલાવરાવ—શે
 શહેરછોડીસુખો નીસર્યોરે, લીધી નડીઆઢની વાટરે મલાવરાવ—શે
પદર તીથિનો— ગરબો —
 પડવા, ની પણ પ્રીત ગઠમઠ ભુલીરે,
 મારા હરી વિના એક વાત સર્વે સુનીરે

[૨૧]

બીજે, બાળે વેશ રહી છુ બાળીરે,
 આ ધરમા કેમ રહેવાય વાગે તાળીરે
 ત્રીજે, ત્રીલોવનરાય મહીર પધારેરે,
 હરી આવેને આપણે ઘેર હેત વધારેરે
 ચોથે, ચચળ નાર ચતુરા ચાલેરે,
 પેલા વડોદરાનો વહિ દુખડા ટાળેરે
 પાંચમ, ના પડદા હરી શુ રાખ્યારે,
 મારે પ્રેમરસ પીવા કાજ હરીરસ ચાખ્યારે
 છઠે, છઠીના લખીયા લેખ તે કેમ ટળશેરે,
 મારે પેલા ભવની પ્રીત આવી મળશેરે
 સાતમ ના સતાપ હરી શુ અમનેરે,
 આ શુ કહીએ મહારાજ લાજ નહી તમનેરે
 આઠમે, ચોરઠવે થાય હરી હોય હેલીરે,
 મારે સોળ-ગોપીઓનો સાથ રમવા ઘેલીરે
 નોમે નમેરા નાથ નગણા ન થઈએરે,
 આ ગોકુળીયુ ગામ મેલી મથુરાં ન જઈએરે
 દશમે, દીનરાત દેહ મારી દાઝેરે,
 ઘેર નાવલીઓ રીસાય તે ઘણુ સાલેરે
 એકાદશી, ના વ્રત મારે કરવારે,
 શ્રી ભુમનાજીના ધ્યાન મારે ધરવારે
 દ્વિદશી, ને દહાડે દરશન દેજેરે,
 મારા શામળીયા ભગવાન સન્મુખ રહેજેરે.

[૨૨]

તેરશ, ના તો તત અમારા તુટયારે,
આ હરી હરી કરતા હોઠ અમારા સુકયારે
ચઉદશે, તો ચતુર નર શુ વાહ્યારે,
ઘેર રાધા સરખી નાર શુ રીસાયરે
પુનમે, યદર તીથી થઇ પૂરી કહાવેરે,
મુને સેજડીએ સુતા નીકા ના આવેરે

શ્રી રાધિકાજીના મહિના—રાગ-ગરબી—

કહો સખી કારતક, કેમ જશે, કે વનમા મોરલી કોણુ વાજે;
કે મહીનો કોણુ દાણી થાશે—કે જુમના જાવા હો પાણી.
કે માગશરે, મન માડ મળીયુ, કે વિષય બાવ થકી ટળીયુ,
કે જેમ દુષ્ટ પાણીમાં બળીયુ' .....કે જુમના.
કે પોષે, સોસ પડયા અમને, વહાલા મારા શુ કહીએ તમને,
કે દીલાસા દીધા છે અમને.....કે જુમના.
કે માધ, મકર તણે માટે, કે કુલડીયા વેરતી ખાટે,
કે વહાલાજી મારા મથુરાની વાટે.....કે જુમના.
કે ફાગણે, ફર ફરે હોળી, કે આછા ચરણાને ચોળી,
કે ચુદડી કેશરમા રોળી. ....કે જુમના
કે ચઘતરે, ચતુરા ચીત ધરતી, વહાલાજીના ગુણ ગાતી ફરતી,
કે તોયે મારે વહાલે કીધી નરતી.....કે જુમના.
કે વઘશાખે, વાયા વાવલીયા, કે ઘેર પધારો નાવલીયા,
કે દુધડે ઘોઉ તમારા પાવલીયા... .....કે જુમના.
કે જોડે, જુગજીવન આવ્યા, કે સઉ લોક વધામણી લાવ્યા,
કે વહાલાજી મારા કશુએ ના કાવ્યા.....કે જુમના.

કે અપાઢે, અખળા થઈ ઝાખી, બહાલે મારે ભરજોખન રાખી,
 કે વિચારો હવે વાત વાકી..... ..કે જીમના.
 કે આવણ, સરવડીઓ વરસે, કે નીર નદીઓ ઘણા ઢળશે,
 કે કોયલડી ટહુકલીઆ કરશે... ..કે જીમના
 કે ભાદરવો, ભલ્લી પેરે ગાજે, સઘંચર ઘેર વલોણ વાજે,
 તે તો મારા રૂઢીયામા દાઝે કે જીમના
 આસો, ની રજની અજવાળી, કે શેવ વણ કે સુવાળી,
 કે વહાલા બિના આ શી હીવાળી કે જીમના
 કે રાખાના હાથે જોનાની સુઠી, રમતા હીસે છે રૂઢી,
 હું ખરે સરવે ગયા છે જીડી કે જીમના

દયારામકૃત — રાગ-ગરબી:—

કાનુડો કામણુગારોરે સાહેલી આતો
 કાનુડો કામણુગારો રસ ભર્યો ને રૂપાળો,
 આશો આખલડીનો આળોરે ...સાહેલી આતો
 રમ રાતો, મદ માતો, વાંસળીમા ગીત ગાતો,
 નઈજામું કરે વાતોરે... સાહેલી આતો
 જળ જમુના ગઈતી પાણી, પ્રેમ પીડા ભરી આણી,
 શેલી થઈ હું આવી છાનીરે સાહેલી આતો
 તેં કહ્યું તે મેં ન માન્યું, આજ મારી જાતેજ આણ્યું,
 આવડું મેં નોતું બણ્યુંરે સાહેલી આતો
 એહેની તારે પાથે લાગ્યું, વહાલા વીના ઘેલું લાગ્યું,
 દયાનો પ્રિતમ માગેરે. - સાહેલી આતો.

[૨૪]

દાણુલીલા—શ્રી રાધાકૃષ્ણનાં સંવાદ રૂપે —

રાધા—પાલવડો મેલો મોહનજી મારગડે મને જાવા દો;
આવતા આપીશ દાણુ તમારૂં, મહી મારૂં વેચવા દો.

શ્રીકૃષ્ણ—વેચતા તને દાણુ ખાળે છે, સામળને રાધે પ્યારી,
મહી ગોરસનુ દાણુજ દોની, વહેલી થાને વૃજનરી.

[૨૫]

રાધા—નારીને તું ના બોલાવીશ છાનો રહેને છોગાળા,
કઠણ રાજ છે કેસરાયનું ગઢ ચારી ખા ગોવાળા.

શ્રીકૃષ્ણ—હું ગોવાળીઓ તું ગોવાણણ, ફરી ગમે તો આવજે;
કસ સરિખા સો હીમાયતી, સાથે તેડી લાવજે.

રાધા—તેડી લાવુ દો મુજને બવા, રોકી રહ્યા શીઠ મજનારી;
રઘુનાથના સ્વામી શામળીઆ, બેલા દીસો છે ગીરધારી

શ્રીકૃષ્ણ—બેલો છુ પણ દાણુ ન મુકુ, દોકલડો એકે ઓછો,
ગીરધારીએ ગોકુળ વાસ્યુ, ઈંદ્ર કરતા હું કૃષ્ણ મોટો

રાધા—મોટો છુ ત્યારે મથુરાંથી અરધી રાતે શુ આવ્યો,
પર ઘેર રહીને પેટ ભરતો, તને દાણી કેણે કહાવ્યો.

શ્રીકૃષ્ણ—વાકા બોલી વાર કરે છે, કે'તો હૈયાનો હાર તોડુ,
દાણુ દહીનું દેરે અબળા નહી તો માથાનું માટ ફેડુ

રાધા—હાર નહી તુટે માટ નહી કુટે, ન્યાય નગરમા પુછાયો,
રઘુનાથના સ્વામી શામળીઆ, કહો ગોકુળ કેમ રહેવાયો

શ્રીકૃષ્ણ—ગોકુળ રહો કે જાઓ અત્યારે, દાણુ દહીનું નહી મેલુ,
ચીર હર્યા તે ગયા વીસરી, કમનીઓ કારણ પેલુ

રાધા—ન દતણે ઘેર નવ લાખ ગાયો, નો'તું તે ધન કાવ્યુ છે,
માતા તારી મહી વેચતી, હમણા તો રાજ્ય આવ્યુ છે.

શ્રીકૃષ્ણ—હમણા હમણા કરતી રહેજે, મે'ણા જેતી મધ્યારી,
ધુતપણુમા તું ધુતારી, ઠગપણુમા છુ ઠગનારી.

રાધા—તુ ઠગારો તારી માનો પાળેલો, તુ માને મેણા દેવરાવે;
રઘુનાથના સ્વામી શામળીઆ, ઝાઝું તે શુ કહેવરાવે.

શ્રીકૃષ્ણ-કદા પ્રમાણે લેતો નથી, પણ તું મોઢું ના રાખે,

અમે છીએ રાજા મહારાજા, અમને તું કેમ ના સામે

રાધા—ઓળખુ છું તું આવ્યો નાસી, મહા વનમા તું છાનો છું,

જાદવકુળ મધે જન્મ છે તારો, નદતણે ઘેર નાનો છું

શ્રીકૃષ્ણ—માતા જસોદા બહાવડભાગી, તેના છીએ અમે અધીકારી,

મોટા મુનીવર મમં ન જાણે, ગોકુળ વસીએ ગઉચારી

રાધા—ગઉચારી ગોપી ઘેર વળતા, અમને તમે ઓધારયા,

રૂઢનાથના સ્વામી શામળીઆ, તમે જીત્યા અમે હારયા.

હાણુલીલા-ખીજી—રાગ ગરબો:—

રાધા—તમે અજાણ્યા અમે જાણીએરે,

મારો પાલવડો નવ તાણીએરે,

તમે સમજી રહો મનમાયરે

શામળીઆ વહાલા રહો વેગળારે—તમે વહાલા રહો.

શ્રીકૃષ્ણ—નારી શું સમજાવે મુજનેરે,

હું તો નહિરે જાવા દેઉં તુજનેરે,

તારી મરડીને રાખીશ ખાયરે,

મઇચારી રાધા હો હાણુશુરે—મઇચારી૦

રાધા—અઘ્યા બાદ્ય શું મરડીએ વીઠલારે,

મે તે તુજ સરીખા ઘણા ઘણા દીઠલારે

કપરૂ છે કસતું રાજરે

શામળીઆ વહાલા રહો વેગળારે—તમે વહાલા રહો૦

શ્રીકૃષ્ણ—નારી કસ થકી શું થાય છેરે,

એવા કંઈક આવે ને કંઈક જાવછેરે,

[૨૭]

તારા ઉરના ઉતારીશ હારે
મઘ્યારી રાધા દો દાણશુરે, —મઘ્યારી૦

રાધા—અલ્યાના હાર હઘ્યાનો તુટશેરે
મારી મહીની મટુકી પુટશેરે,
ઘેર સાસુડી દેશે ગાળરે, શામળીઆ વહાલા રહોવેગળારે

શ્રીકૃષ્ણ—નારી ગાળને આળ નહી ચડેરે,
જેનુ લેણું હોય તે તો લડેરે,
એવા દાણુ મેલ્યા કેમ જાયરે —મઘ્યારી૦

રાધા—અલ્યા દાણી તે કહીનો કા'વીયોરે,
મથુરાંથી ગોકુળ આવીયોરે,
ચારી નહતણે ઘેર ગાયરે, —શામળીઆ

શ્રીકૃષ્ણ—નારી ગાય ચાચોમા શી લાજ છેરે,
એ તો પોતપોતાનું કાજ છેરે,
એમા મેણલીઆ નવ નવ હોયને —મઘ્યારી૦

રાધા—અલ્યા મેણા માણસને લાગે ઘણારે,
સુણો વહતા હોય જ્યારે મેજણારે,
તને નીર્લજને નહિ લાજરે —શામળીઆ

શ્રીકૃષ્ણ—નારી લાજે તે 'કાજ નહી સરેરે,
અહીયા ખીક તે તુ કેની ધરેરે,
-આવ મળીયે આપણ જણ મેયરે —મઘ્યારી૦

રાધા—એવું નીર્લજ મોલોમા શામળારે,
તારા ઉરના ઉતારીશ આળગારે,
મુકો મુકોને મારો હાથરે. —શામળીઆ.

[૨૮]

શ્રીકૃષ્ણ-નારી હાથ ન મેલુ તાહ્યરોરે,
અહીયા અમલ ચાલે છે માહ્યરોરે,
માટે દાણુના દોઝડા મેલરે—મધ્યારી

રાધા—અલ્યા ન દુખાવાનો તુ છોકરોરે,
તારી પાસે નથી પૈસો રોકડોરે,
અલ્યા મચ્છર આવડો કેમ હોયરે—શામળીયા

શ્રીકૃષ્ણ-નારી બ્રહ્માણુની તુ છોકરીરે,
તારી પાસે નથી પાછ રોકડીરે,
આવડુ કેમ અભીમાન હોયરે—મધ્યારી

રાધા—હુ તો વિનતિ કરૂ છુ કયારનીરે,
સ્વામી રૂગનાથના હારી તમ થકીરે,
મહીતુ તે દાણુ ન હોયરે—શામળીયા.

શ્રી કૃષ્ણ ગોપીની દાણુ લીલા—રાગ ગરબી—

ગોપી—અલ્યા કહાનજી તુ કયા ઘેલો થયો ને,
તુ તો શેતુ માગે છે દાણુ ને,
મહીની મટકી મારી પુટશે ને,
ગોરસનીથાશેહાણુને ઘેલુ શુ બોલે ગોવાળીઆને—
અલ્યા નવ જાણીજ કેઇ બાપડી ને,
કેઇ મળમે માથા કેરી નાર ને,
મારગ મુકીને રહેને વેગળો ને,
રાજા કસને થાશે જાણુ ને.—ઘેલુ શુ બોલે.

શ્રીકૃષ્ણ-તારો કેસ કબુદિ નર શુ કરે ને,
મારી સગે છે સબળો સાથ ને,

[૨૯]

અલી દા'ડી તે દાણ ચોરી જતી ને,
 ઘણેદહાડે આવીમારે હાથને—ઓછીતુ જાતઆહીરનીને
 ગોપી—અલ્યા હાથની તે હોશ રખે રાખતો ને,
 એ હાથે તો—તુ—ચારી જાણે તુ ગાય ને,
 પાણવ મુકીને રહે વેગળો ને,
 મારી વિજમા થાશે હાણ ને—ઘેલુ શું ખોલે
 કૃષ્ણ—અલી મજમા વશીને વેર વાળશુ ને,
 રખે રાખતી હાથમા હામ ને,
 નહળના નામ પ્રતાપથી ને,
 હું તો છેદુ તારા કેસનો કામને—ઓછીતુ જાત.
 ગોપી—અલ્યા કેસે કયું તે કેમ વિસરેને,
 ભાઈ હણ્યા પોતાના ત્યાય ને,
 નાશીને છુટયો લાડકો ને,
 આવી ઉછર્યો છે વૃજમાયને—ઘેલુ શું ખોલે
 કૃષ્ણ—વળી મજમા વશીને વેર વાળશુ ને,
 તુ તો જોજે અમારા કામ ને,
 અવનીનો ભાર ઉતારવા ને,
 ધણું નહકુંવર રૂડું નામને—ઓછીતુ જાત
 ગોપી—અલ્યા સાચુ કહેતામા હું ખ લાગશેને,
 પેટ માટે ચારે છે ગાયને,
 તુ આવડો મોટો એમા થયો ને,
 તુને કોઈએ ન આપી કન્યાને.—ઘેલું શું ખોલે.

કૃષ્ણ—અલી આહીરની કન્યા અમો શુ કરું ને,
 અમો સદા કહેવાઈએ બ્રહ્મચારી ને,
 રખે પડછાયો મુને પાડતી ને,
 તુ તો ધામળીની ઓઢનાર ને—ઓછી તુ જાત

ગોપી—અથા લાખ ટકાની મારી લોખડીને,
 હીરા જડીત મારો છે હારને,
 આછી પટોળી માગી પેઢેરણે ને,
 તુ તો કામળીનો ઓઢનાર ને—ઘેલુ શુ ખોલે

કૃષ્ણ—જેનો બ્રહ્માએ તાણો તાણ્યો ને,
 એનો શકર સરખો વણનારને,
 તેરે ઓઢણ મારે કામળો ને
 તેનો શેષ ન પામે પાર ને—ઓછી તુ જાત

ગોપી—અથા શેષ સરખુ તન નાહારને,
 અમો ચપક વચ્છી નાર ને,
 અથા કાયા કનકને વેર વાંધીયુ ને,
 તુ તો પશુ તણો પીંઢાર ને—ઘેલુ શુ ખોલે

કૃષ્ણ—તુ શાને નીસરી મહી વેચવા ને,
 અલી બેશી ગેને ધરમાય ને,
 દોલત ઘણી છે તારા ખાપને ને,
 તુ શાને આવી અહીયાય ને—ઓછી તુ જાત.

ગોપી—આ વાટે સદા મહી વેચતા ને,
 જઈ પુછો જસોદા માય ને,

[૩૧]

ગાધી મુઠી સવા લાખની ને,

ઉઘાડીએ તો પત નય ને—ઘેડુ શુ બાલે.

કૃષ્ણ—અલી ઘણી ઈચ્છા છે મહી ચાખવા ને,

મીઠી મેળવણીનો સ્વાદ ને,

શ્રીકૃ પડશે તો પાછુ આપશુ ને

તુ શાને કરે વિવાદ ને.—ઓછી તુ જાત

ગોપી—અલ્યા ગોરમ કેરુ કોણુ ગળુ ને,

જેટલુ પીએ તેટલુ પાત ને,

વચને વેર વાધુ ધણુ ને,

કદી મન મેળાવો થાત ને—ઘેડુ શુ બાલે

કૃષ્ણ—અમે દાણને મશે શુ દુલીએ ને,

તુ તો દાસી દીસે છે રીસાળ ને,

હસીને તાળી લે હાથમા ને,

તુ પ્રીત ધરીને રસ આલ ને—ઓછી તુ જાત

ગોપી—અલ્યા માગ્યા મુક્તાફળ પામીએ ને,

હઠ કરે કઈ નહી હોય ને,

લાજ નહીં તુને લાકડા ને,

મન આણુને કઈ વિવેક ને—ઘેડુ શુ બાલે

કૃષ્ણ—અલી વિવેક ઘણો છે મન માહરે ને,

જવા નહીં દેઉ નિરધાર ને,

આપ્યા વિના કેમ છુટશે ને,

તારા મનમા શુ તુ બિચાર ને—ઓછી તુ જાત.

[૩૨]

ગોપી—તારા મનનો વિચાર મેં બાણીયો ને,
હઠ શાને કરે છે આય ને,
મનમા મન મળી ગયું ને,
જેમ સાકર ભળે દુધ માય ને—ઘેલું થું બોલે.

કૃષ્ણ—મીઠા વચન તારા માનુની ને,
સાકર સરખી બોલ ને,
પ્રીતીનો બાધ્યો તુજ પાસ છું ને,
આ આપું તમેને કોલ ને—ઓછી તું જાત.

ગોપી—રાઠ ભાગીને રસ આપીયો ને,
ગોવાલણી લાગી પાય ને,
નહળના કુવર કૃપાળને ને,
ઉલટ તો અગે ન માય ને—ઘેલું થું બોલે.
જે કોઇ ગાય શીખેને સાભળે ને,
તે ફરી ન આવે ગર્ભવાસ ને,
દાણુલીલા દીનાનાથની ને,
શુભ્ર ગાય રતનીયો દાસ ને—ઘેલું થું બોલે.

દાણુલીલાની સાખીઓ—(શ્રી રાધા કૃષ્ણના સવાદ રૂપે)
શ્રીકૃષ્ણ—ઉચીને અલબેલડી રાધે, સાભળ કહું તે વાત,
વૃદાવનને માર્ગ જાતા, કોણ છે તારી સાથ.
આજ્યા વિના આખડી કાળીરે, બાબુખંધ બેરખાવાળીરે
રાધા—સાથ વાળી તેને બેર બેઠી, તારે શી ચડપુછ,
માર્ગ મુકી રહે વેઝળો, તારે મોઢે નથી મુછ

ચાલ્યો જ પાસરી વાટેરે, સાખુ નહરાયને માટે,
 તુ તો ક્યાંનો કાનુડો દાણીરે, પાઉં તને પાદડે પાણીરે
 કૃષ્ણ—શી છે તારી જાતડી, કીચુ છે તારૂં ગામ,
 કેણુ છે તારા માત પીતા ને શુ છે તારૂં નામ—ઉભી
 રાધા—આહીરની અમો જાતડી, ગોકુળ મારૂં ગામ,
 અખુભાણની હુ બેટડી રાણી રાધા છે મારૂં નામ—ચાલ્યો
 કૃષ્ણ—બોલતીનેાંતી તે બોલવા શીખી, આવડુ બોલી આજ,
 વદ્રાવનમા નીત્ય ફરે છે, તુજને તે શી લાજ—ઉભી
 રાધા—લાજવાળા છે તે હુ જાણું, ઢાકી રાખો આપ,
 વૃદાવનનો મારગ રોકી, નીત્ય તપાસો લાગ—ચાલ
 કૃષ્ણ—ઝાઝા રાખો મેઢકા ગોપી, ઝાઝી રાખે ગાય,
 છાશ પીને મોટી થઇ, ભરવાડાની જાત ઠહેવાય—ઉભી
 રાધા—ગોકુળથી આવી ગોવાલણી, મથુરાંથી આવ્યો કહાન,
 મારગમા એકઠા થયા, તુ શેનુ માગે છે દ્વાણુ—ચાલ
 કૃષ્ણ—ગોકુળની ગોવાલણી, મથુરાંને મારગ જાય,
 આડો કાંન ફરી વળ્યો, તારો પ્રિતે પાલવ સાય—ઉભી
 રાધા—હુ બેટી અખુભાણની, રાણી—રાધા મારૂં નામ;
 દાણુ લેવાની ઈચ્છા હોય તો, આવજો ગોકુળ ગામ—ચા
 કૃષ્ણ—નહાવાનો હુ નાનડીયો, કહાનજી નામ પ્રમાણુ;
 દાણુ લીધા વિના જાવા હઉં તો, નહાવાની આણુ—ઉભી.
 રાધા—આણુ તો માનુ એક કંસની, બીજી ન માનુ કેવ;
 નવ નંદ મારે નેસડે વસે, તારો નંદ તો કોણુજ હોય

કૃષ્ણ—કેસ તે તારો કેાણુ છે, મે વશ કીધો સહ કામ,
 સલાળીને ખેલજ રાધા, શુદ્ધ ગઈ કે સાન-ઉભી
 રાધા—શુદ્ધ ગઈ નથી માહરી, તારી ગઈ જેમ હોય,
 સાલળ છઈયા, ન દના, તારે મન વિચારી જ્ઞેય-આ
 કૃષ્ણ—મનમા શુ વિચારે રાધા, દાણુ લેવાનો સહી,
 તારી માને શુ કહીયે, તને વેચવા મોકલી અહી-ઉભી
 રાધા—આવોને ગોપીના વહાલા, સાલળો કહુ તે વેણુ,
 તારી માને શુ કહીએ, તારી પામે ચરાવે ધેન-આ
 કૃષ્ણ—મેણુ બેણુ કરતી રહેજે, મઈયારી મદમાતી,
 છાશ પીને દહાડા કાઢે, તુ તો રજે થઈ છે રાતી-ઉભી
 રાધા—કહાનજી કાળા ન કરો ચાળા, મોરડીઓ વાળા,
 અડધી રાતે શુ નાઠા તમે, ભરીને ડિયાળા-આ
 કૃષ્ણ—દાણુના દોકડા લેઈશુ રોકડા, ખીજી ના કર વાત,
 તારે ભરે ઝઘડો થાશે, ફેડીશ મહીના માટ-ઉભી
 રાધા—દાણુના દોકડા આપીશ રોકડા, ખીજી ન થાએ આજ,
 દાણુ લીધામા શુ સમજે, તુ નાતુ સરખુ ખાળ-આ
 કૃષ્ણ—મહીયારી તુ મદનીમાતી, હુ નાતુ સરખુ ખાળ,
 ખાળપણુ તુજને દેખાડુ, થાવા દે સધ્યાકાળ-ઉભી
 રાધા—સધ્યાકાળે તુ શુ બતાવે, સાલળ કાળા-કાન,
 મહી વેચીને આવતા, આપીશ તારુ દાણુ-આ
 કૃષ્ણ—તુ રંગીલી રૂપની રૂડી, હુ છમીલો કાન,
 મહી ખપે કે ના ખપે, તુ આપને મારા દાણુ-ઉભી.

[૩૫]

રાધા—મહીના દાણુ ના હોય મોહન, મનમા સમજો પેર,
 મહી પીવાનો ખપ હોય તો, આવજો મારે ઘેર—ચા
 કૃષ્ણ—કયારની તે મેણા દધને, કીધા અઢકા વેર,
 હેત કરી હવે આપવા આવે, એ લાગે કડવા ઝેર—ઉ
 રાધા—કહો તો હરી ઘેરથી લાવુ, કહો તો પાઉ આમ,
 હિમાના સ્વામી શામળા, તમે મનમા ન લાવશો કાઈ—ચા.

રાધાજીનો રાસ—:રાગ-ગરબી:—

મને કૃષ્ણ જોયાના કોડ, સઘંચર આલોરે
 ઉમીઆજીને લાગુ પાય, હરિવર આલોરે ...
 દેરે દેરે દીવા કરેરે, પુણુ શ કરે દેવ
 શામળીયો વર પામવારે, હુ તો કરે શભુજીની શેવ-સ.
 ગોકુળની ગોવાલણીરે, હીંડે મલપતી આલ ..
 એનાઉ પર મોહનમોહી રહ્યારે, એનુ મુખડુ તે લાલગુલાલ-સ.
 સાસુ મારી જસોમતીરે, સસરો શ્રી ન દરાય
 કથ કોડીલો મારો કાનજીરે, માડે સાસરે ગોકુળ ગામ-સ.
 કાળન્દ્રીને કાઠલેરે, નહાતા તે નીર્મળ નીર ,
 વસ તે વીરુલો હરી ગયોરે, હુ તો શેષેરે ઢાકુ ચરીર-સ.
 ગાય શીખેને સાલજેરે, રાણી રાધાજીનો રાસ . .
 નરનારી વધકુઠ પામશેરે, ગુણુ ગાય નરસંઘયો દાસ-સ.

—સત્યવાન અને સતી સાવિત્રીનો ગરબો—

કવિ—રૂઠા અશ્વપતિ રાજની ઠાહી દીકરીરે,
જેનું સતી શિરોમણિ સાવિત્રી છે નામ,
જેણે સ્વામીને છોડાવ્યો યમ પાશથીરે.
જેણે સકળ જગતમા અમ્મર કીધું નામ,
તેના ઉત્તમ ગુણની ગરબી ગાઓ સુદરીરે.
રાજ એક હતો ઘરડો—ને આખે આંધળોરે,
તેનું શત્રુએ લઈ લીધું રાજ્યાસન
તેથી જગલમા જઈ બાધ્યુ તેણે એક ઝુપડુરે,
તેને સત્યવાન નામે લાડકડો તન,
તે તો કરતો માતપિતાની સેવ પુરા પ્રેમથીરે,
જેની કચનવરણી કાયા વાણી મીઠડીરે,
મીઠા મહેરામણના જેવો ગુણ ગભીર,—
ઘરડા અધ પિતામાતાની જાણે લાડકડીરે,
રે'તો માતપિતાની આજ્ઞાને આધીન,
તેની સાથે વરવા સાવિત્રીએ આદ્યુરે,

નારદ—ત્યા તો નારદજી સમજાવે બાળા બેલડીરે,
એની સાથે વર તા થાશે મોટી હાણ્ય,
એનો આવરદા તો એક વર્ષ બાકી રહ્યારે,
માટે ન કરતી તું વગર વિચાર્યું કામ.
ખીજા રાજકુવર રૂપાળાની સાથે વરારે,—

સાવિત્રી-ત્યારે સાવિત્રી બાલી નારદજી સાલબોરે,
 લખિયા લેખ લલાટે મિથ્યા નહિ થાનાર
 મહે તો મનેથી માન્યો તે પરમેશ્વર માહારોરે,—
 મહારો નિશ્ચય કોટી કુલપે નહિ કરનાર,
 માટે એ વરની સાથે સગપણ માડ કરોરે

કેવી—જેઈ અડગપણ પુત્રીનું રાજએ પછીરે,
 દીધું સત્યવાનની સાથે કન્યાદાન,
 રૂઠા રાજ્યમહેલની વસનારી વગડે વસીરે,
 ત્યાગી અળખર જુના વસ્ત્ર કયાં પરિધાન.
 રનેહે સ્વામી સસરા સાસુની સેવા સજીરે—
 જેણે કઠણ ભૂમિપર પાય કદી દીધો નથીરે,
 જેના પડતા બોલ ઉપાડતા દાસી દાસ,
 જેની કોમળ કાયા પુલ શૈયાપર લોટતીરે,
 તેણે પર્ણકુટીમા પ્રેમે કીધો વાસ,
 મનથી માન્યુ મારા વૈભવમા બાકી નથીરે,—
 ત્યા તો જળના રેલાસમ દિવસો વહી જતા હતારે
 બાળા નારદજીનાં વચન કરતી યાદ,
 મનમા ભય ધરતી—નવ કરતી કોને વારતારે,
 મનથી ગોઠવતી શુ કરવા તેના ઘાટ—
 રજની દિવસ વિચારો એના—એ—મનમા થતારે,
 દા'ડા ચાર રહ્યા આવરદાની અવધી તણારે.
 સતીએ તેસમથે ત્યા અન્ન જળ કીધું ત્યાગ,

જોડ્યુ ચિત્ત પ્રભુમા ધારીને શુભ ધારણારે,
 સોખ્યુ શ્રીહરિના ચરણે પોતાનુ ભાગ્ય,—
 સાવિત્રી-મારી બહારે ચડજો હે દિનબધુ શામળારે
 જાણ્યુ સાસુ સસરે વહુઅર સકટ વેઠતીરે,
 સાસુ, સસરા-શાને માટે કરતી અન્ન ઉદ્ધકનો ત્યાગ,
 શાણી શા માટે તુ કારણ કંઈ કહેતી નથીરે,
 કળે કરમાયે કૌભળ આ તહારી કાય,
 વહુવર આ વયમા વ્રત કરવા યોગ્ય તને નથીરે
 કવિ—હુખમાદા'ડા ચાર વિતાવ્યા વ્રતવિધિએ કરીરે,
 આવ્યો સ્વામી સ્વર્ગ સિધાવા કેરો દિન,
 સાવિત્રી-આજે ના થાઉ અળગી હુ મારા નાથથીરે,
 કવિ—એવો નિશ્ચય કીધો સાવિત્રીએ મન,
 સ્વામી સગે રે'વા તૈયારી છાની કરીરે.
 ત્યા તો સત્યવાન માખાપ તણે ચરણે નમેરે
 કરમા લઈ કો'વાડે કાળ કાપવા જાય,
 ત્યારે સાવિત્રી સ્વામીને છાની વિનવેરે,
 સાવિત્રી-આજે વન જોવાની મુજને ઇચ્છા થાય
 માટે સગાથે લઈ જાઓ સ્વામી મુજનેરે,
 સત્યવાન-થેલી નારી તહારી છે કૌભળ કાયા ઘણીરે,
 તહારી કનકલત્તા સરખી કાન્તિ કરમાય,
 બહાલી વગડામા ઝાઝા કટક ને ઝકરારે,
 તહારી પકજ સરખી પગ પાની છુદાય,
 માટે હઠ મેલી અલબેલી ધરમાહી રહોરે.

સાવિત્રી-સ્વામી તમ સગાથે જગલ મગળ લાગતુરે,
 ઘરમા તમ વિષ્ણુ મુજને ધરતી ખાવા ધાય,
 હું તો પગલે પગલે પથે તમ પુકે રહુરે,
 મુજથી આપ વિના એકલડી નહિ રહેવાય,
 માટે સગાથે લઇ જાઓ સ્વામી મુજનેરે
સત્યવાન-નારી જો મુજ સગે આવ્યાની ઈચ્છા કરોરે,
 આજ્ઞા માગો જઇને માતપિતાની પાસ,
 આજ્ઞા આપે તો ચતુર ચાલો મુજ સગમારે,
 બહાલી વડીલ જનોની આજ્ઞા નવ લોખાય,
 લગિયુ શાસ્ત્ર પુરાણે બાણીછો સરવે તમેરે
કેવિ-આજ્ઞા માગીને આલ્યા આનંદે દૃપતીરે,
 પથે કરતા પ્રેમે વિધવિધ વાત વિચાર,
 મુખ મલકાવે પણ સાવિત્રીને ચિન્તા અતીરે,
 રાખે પણ પણ પોતે સ્વામીની સલાહ,
 મનમા ધીરજને ધારે સભારે શ્રીહરિરે

આવ્યા ગાઠા વનમા નરનારી જો સાથમારે,
 વીણ્યા ફૂલ અને ફળ ઈચ્છાની અનુસાર,
 વળતી કો'વાડો લીધો પોતાના હાથમારે,
 લાગ્યો કાષ્ટ કાપવા સત્યવાન તે વાર,
 એનો આવરદા તો તે સમયે પુરો થયોરે,
 લાગ્યો થાક ઘણોને અગ લાગ્યુ મુજવારે,

[૪૦]

આવી તમ્મરને રૂંધાયો તેનો પ્રાણ,
મુકી કાઠ કાપવા આવ્યો સાવિત્રી કનેરે,

સત્યવાન-ઠહાલી ઓચિન્તી આવે છે તનમા તાણ,

શાણી નહિ સમજાતું હું ખ ઘણુ થાતુ મ્હનેરે,

સાવિત્રી-મારા નાથ તમારા સકટ હરજો શ્રીહરીરે,

તમને કુળદેવી વનદેવીની રક્ષાય,

ઘરડા માતપિતાની સેવાના પુણ્યે કરીરે,

ઠહારે આવીને વિશ્વેશ્વર કરશે સ્થાય,

કવિ-એવુ કહીને યેઠી મસ્તક ખોળામા ધરીરે,

ત્યા તો ચમરાજ આવી સામા ઉભા રહ્યારે !!!

જેના વસ્ત્ર તણા દીસે છે રાતો રગ,

જેને માથે છે મુગટ ને કુડળ કાનમારે,

દેખી સાવિત્રીની કાયાએ ઉપજ્યો કપ,

તો પણુ ધીરજને ધારી બોલી તે સુદરીરે.

સાવિત્રી-કે' છે સાવિત્રી છો કેણુ તમે સાચુ કહોરે ?

નક્કી લાગો છો મુજને દેવ તણા અવતાર,

આવ્યા શા માટે ને શુ કરવા મનમા ચહોરે,

મારા મનમા શકા થાયે અપરપાર,

કવિ-એવુ બોલી શિર નમાવી સાવિત્રી રહીરે

ચમરાજ-હું તો છું ચમરાજ સામળ ઓ શાણી સતીરે !

આવ્યો છું ત્હારા સ્વામીને લેવા કાજ,

[૪૧]

એના આવરદાની આજ અવધ પૂરી થતીરે;
ત્હારા સ્વામીપરનો સ્નેહ હવે વિસાર.

કવિ—નાખી પાશ્વ પકડિયો સૂક્ષ્મ દેહ એવું કહીરે,
દેખી બધાયેલા સ્વામી કેરા દેહનેરે,

સતીએ તે સમયે કરવા માડયું કલ્પાત

સાવિત્રી—બાધીને કયાં લઈ જાઓ છો મારા નાથનેરે,

કવિ—એવું કહીને દીધો ચમરાજને સાદ,
ચાલી પડછાયાની પેઠે પાછળ સુઠરીરે.

ચમરાજ—ખોદ્યા ત્યા ચમરાજ, સાબળ હે શાશ્વી સતીરે,

જાતુ પાછી ત્હારા આશ્રમ મા આવાર,

ત્હારા સ્વામીની કર અતક્રિયા વિધિએ કરીરે,

જેથી થાયે તેના જીવ તણો ઉપ્પાર,

નારી નાહક શ્રમ કરવાથી ફળ કશું એ નથીરે.

સાવત્રી—ખોલી સાવિત્રી સૂણો ચમરાજ વિનતીરે,

મ્હારા નાથ વિના હું પાછી નહિ ફરનાર,

જ્યા લઈ જાશે ત્યા આવું પણ સગ તજું નહીરે,

સ્વામી વિના છે સૂનો સઘળો સસાર,

જાતા એકલડી ઘર જીવ્યાથી મરવું ભડુંરે,

પૂછું ચમરાજ હું ઉત્તર આપો મુજનેરે.

જગમાં નરનારીનો સત્ય સબધ મનાય,

પણ જો બાધીને લઈ જાશે મ્હારા નાથનેરે

મ્હારો પતિવ્રતાનો ધર્મ કેમ સચવાય,

તેના ઉત્તર આપીને વળતી ડગલું ભરોરે ?

યમરાજ-શાણી અમૃત સરખી વાણી ત્હારી સાલણીરે,
 મ્હારા અતરમાહી ઉપને છે અનુરાગ,
 ત્હારી ઇચ્છામાહી આવે એવુ યો સુઠરીરે,
 ત્હારા સ્વામીના ભવિત વિના ખીન્નુ માગ્ય,
 ત્હારી ઇચ્છા પૂરણુ કરલા હૂં ઉભો અહીરે

સાવિત્રી-મ્હારા સસરા છે ઘરડા ને આખે આઘળારે
 ત્હેની રત્નસમી બે આખો સારી થાય,
 આવે તેજ સુરજના સરખુ બન્ને આખમારે,
 અગે વૃદ્ધપણુનુ દુખ કદી નવ થાય,

કવિ-એવુ બોલીને સાવિત્રી કર જોડી રહીરે,
 યમરાજ-ત્હારા સસરાની આખો નારી સારી થશેરે,
 વધશે સુરજના સરખુ આખોનુ નૂર,
 ત્હેની વૃદ્ધપણુની પીડા સઘળી વામશેરે,
 માટે જા પાછી પુત્રી આવી બહુ દુર,
 ઝાઝુ ચાલ્યાથી યો શાણી શ્રમ તુજને થશેરે

સાવિત્રી-બોલી સાવિત્રી કરજોડી યમરાજ સુણોરે,
 મ્હારે વસવુ જોઇએ સહાય સ્વામી પાસ.
 મુજને શ્રમ નવ લાગે સ્વામી સગે આવતારે,
 સ્વામીથી દુર વસતા તનમા પ્રગટે ત્રાસ,
 જગમા નાથ વિના નારીનુ જીવ્યુ ધીમ્લ છેરે,
 તમને જોતા યમરાજ શ્રદ્ધા મુજને થતીરે,
 મ્હારા મનમા ઇચ્છા પ્રશ્ન કર્યાની થાય,
 શાણુઓ કે'છે કરવી સજ્જનની સગતીરે,

તે તો પૂર્વ જન્મના પુન્યેથી બધાય,
 સજ્જનની સગતીનું કળ મિથ્યા જાતું નથીરે
 યમરાજ-પુત્રી વાણી ત્હારી અમૃત સરખી લાગતીરે,
 મ્હારા અતરમા ઉપજાવે છે અનુરાગ,
 ત્હારા સ્વામીના જીવિત વિના થીજી ફરીરે,
 મ્હારી પાસેથી પુત્રી મનગમતું માગ્ય,
 ત્હારી ઇચ્છાં પૂરણ કરવા હું ઉભો અહીંરે.

સાવિત્રી-મ્હારા સસરાજીનું રાજ્ય દબાવ્યું હુશ્મનેરે,
 તેથી કીધો છે વગડામા આવી વાસ
 તેનું રાજ્ય ગયેલું સરવે પાછું સાપડેરે,
 નિત્યે ધર્મ રહે અતરમા પુરી વાસ,
 કેવિ--એવું બોલીને સાવિત્રી કર જોડી રહીરે,

યમરાજ-પુત્રી સસરા ત્હારા રાજ્ય ગએલું પામશેરે,
 મળશે મનગમતા વૈભવ ઓ શાણી નાર,
 હોની ધર્મ વિશે દૃઢ શ્રદ્ધાની વૃદ્ધિ થશેરે,
 પાછી વિચર હવે પુત્રી નવ કરતી વાર,
 ત્હારી દેહે હું બ થશે ઓ ! કુળવતી સતીરે

સાવિત્રી-મ્હારા હું બ વિશે બાકી શી ! યમરાજ કહોરે ?

મ્હારી નજરે બધાયેલા દેખુ નાથ,
 મ્હારે શુ સુખ લોગવવાને જાતું આશ્રમેરે
 સુખમા હું બમા પણ રે'વું સ્વામીની સાથ,
 મ્હારે સ્વર્ગ તણા સુખ શુ કરવા સ્વામી વીનારે.-

રાખો સકળ જગતને નિયમ મહી નિત્ય તમેરે,
 આપો કુર્મ તણા કુંજ સર્વેને તત્કાળ,
 રાજા-રક શત્રુ ને મિત્ર ગણો સરખા તમેરે.
 તેથી નામ તમારૂં ધર્મરાય કહેવાય,
 શરણે આવેલાનું સરક્ષણ કરતા તમેરે
યમરાજા-શાણી વચનો ત્હારા અતર મ્હારૂં ઠારતારે.
 જેવી તરસ્યાને પાણીથી તૃપ્તિ થાય,
 પુત્રી ના શરમાતી મ્હારી પાસે હજી માંગતારે
 ખીજી ત્હારા સ્વામીના જીવિત સિવાય,
 ત્હારી ઇચ્છા પુરણ કરવા હું ઉભો અહીંરે
સાવિત્રી-મ્હારા તાત તણે ઘર પુત્ર વિના સુતુ દિશેરે
 હોને આપો ગુણિયલ સો પુત્રો યમરાય,
 તેના વશ તણી આ વિશ્વ વિશે કીર્તિ વધેરે
 મ્હારા માત પિતાના સકટ સરવે જાય
 કવિ—એવું બોલીને સાવિત્રી કરજોડી રહીરે
યમરાજા-ત્હારા તાત તણે ઘર ગુણિયલ સો પુત્રો થશેરે,
 થાશે હશે દિશામા વશ તણે વિસ્તાર,
 ત્હારા માત પિતાના સકટ સર્વ ટળી જશેરે
 તુજને આપ્યું ત્હારી ઇચ્છાની અનુસાર,
 આવી દુર ઘણે પુત્રી જા તું પાછી હવેરે
સાવિત્રી-મ્હારા સ્વામીની સગે છું તો કયા હું દુર છુંરે.
 મારૂં મન તો ઢોડે છે એથી પણ દુર,

[૪૫]

સ્વામી સગે રે'વું એ ભૂષણ સતીઓ તણુરે.
 લાગી કાયાને છાયા કયા જાએ હર,
 સ્વામીના વિરહે સતીઓનું જીવ્ય દોહલુરે.
 રમે પૂર્ણ ભરોસો સજ્જનનો જગના જનોરે
 વિનતી કરતા સજ્જનનો રાખી વિશ્વાસ,
 શત્રુ-મિત્ર સદા સરખા માને છે સજ્જનોરે
 આવે નહિ મુરજમા અધકારનો લાસ,
 સજ્જનની સજ્જનતા કદીયે પલટાતી નથીરે

ચમરાજ-હારા વચનો શાણી અમૃતથી પણ મીઠડારે
 મુજને તે સાલળતા આવે પ્રેમ અથાગ,
 મહારી પાસેથી વરદાનો હારા હિતનારે
 હારા સ્વામીના જીવિત વિષ્ણુ ખીજી હજી માગ,
 હારી ઈચ્છાને આધીન જની ઉલો અહીંરે.

સાવિત્રી-મુજને આપો તો ચમરાજ માગુ એટલુરે,
 મહારા સ્વામીથી સો પુત્રો મુજને થાય ! ! !
 મહારા કુળનું આ જગમાહી માન વધે ગણુરે,
 મહારી વડિલ જનોના ચરણે પ્રીતી થાય,
 એવું જોલીને સાવિત્રી કરજોડી રહીરે

ચમરાજ-તુજને તેજસ્વી સો પુત્રો એ જાળા થશેરે,
 હારા કુળનું ગાહુ વધશે જગમા માન,
 હારી વડીલ જનોના ચરણે પ્રીતી વાધશેરે
 માટે જ પાછી ઘર તું થાશે હેરાન,
 એવું જોલીને ચમરાજ લાગ્યા ચાલવારે

*

*

*

*

સાવિત્રી—બોલી સાવિત્રી મુણે યમરાજ બિનતીરે.

આપો ઉત્તર મારા પ્રશ્ન તણે આ વાર,
મોટા માણસના વચનો મિથ્યા જાતા નથીરે
બોલ્યું અબોલ્યું મોટા જનનું નવ થાય,
જાયે પ્રાણ પરતું વચન થકી ફરતા નથીરે
થાવા સો પુત્રો વરદાન તમે આપ્યું મનેરે—
તે તો કેમ સત્ય થશે મહારાજ,
બાધી લઇ જવા ધારો છો મારા નાથનેરે
પણશે કેમ કરીને વચન તમારૂં આજ,

કવી—એવું બોલીને સાવિત્રી કરજોડી રહીરે

યમરાજ—પુત્રી ધન્ય તહને સાચો છે નિશ્ચય તાહરોરે,
બાળા તહે મુજને વચને બાધ્યો આ વાર
આજે નિશ્ચયના બળથી તહે વશ મુજને કર્યોરે
લે આ છોકુ છુ પુત્રી તારો ભરથાર,
પામ્યો વર્ષ ચારસોનું આયુષ તારો પતીરે
જગમાં ધર ધર નરનારી ગુણ તહારા ગાય
પામી સુખ જગમાં અતે થાશે સુગતીરે.

કવી—એવું કહીને અતરધ્યાન થયા યમરાય,
વાગ્યા દેવ દુદુલી પુષ્પ તણી વૃષ્ટિ થઇરે
વળતી આવ્યા આશ્રમમા સગાતે દપતીરે
સતીના અતરમા આનંદ અતિ ઉભરાય,
સહુને વીતકની વાતો વિસ્તારીને કહીરે.
પ્રેમે લાગ્યા બન્ને વડિલ જનોને પાય,

[૪૭]

આપે અતરની આશિષો સૌ એ નરનારનેરે
સર્વે વરદાનો યમરાજના સાચા થયારે,
મળિયા વૈલવ સઘળા પામ્યા સુખ તમામ,
અતે શ્રી હરિને શરણે વસિને સુખિયા થયારે
બોલો જય જય કહે છે, મિત્ર બુલાખીરામ,
ગાતા શિખતા સરવે સદવર્તનશાળી થજેરે
(મ જો શાહ, ની ચતુર સુદર સ્ત્રી વિલાસમાથી)

— શરદ પુણીમા, અજવાળી રાતની ગરબી —

આસો માસો શગ્દપુનમની રાતજો, . .
ચાહલીઓ ઉઝોરે સખી મારા ચોકમા
સસરો મારો દેરા સરખો દેવજો, સાસુડી દેરાંરે કેરી પુતળી
જેઠ મારો અશાડીયો મેહજો, જેઠાણી ઝંબુકે વાદળ વીજળી
દિયર મારે આપલીઆનો છોડજો, દેરાણી આપલીયા કેરી પાખડી
નણુદલ માહારી વાડીમાની વેલજો, નણુદોઈ તે વાડીમાહીનો વાદરો .
પરણ્યો મારો ચતુર તુભણુજો, તાણીને બાધે નવરગ પાઘડી,
એ પાઘડીએ દશ દશ આટાજો, આટેને આટેરે નવરગ પાઘડી
ગોરીનો પરણ્યો વહાણુ કમાવા જાયજો,
વાહાણુથી લાવે ખારેક ટોપરા,
ખારેક ખાય તો ખટકે ગોરીની દાઢજો,
ટોપરડુ ખાય તો ગોરીને કુચા વજે . આસો

શ્રી બહુચરાજીનાં મહીના — રાગ ગરબી —

અર્ધતરે ચીત ઘણુ બાધુ, નમી નમી બહુચર આરાધુ,
મન માડુ ગોખે જર્ધ લાગ્યુ, સેવેને શખલપુર રાણી,

[૪૮]

વધશાએ, વાવલીઆ વાયા, માણના ઘટ તળે આવ્યા,
 અમાણની માટી છે માયા સેવોને-
 જેઠે, તે જુગતી છે સારી, હરિહર પ્રજા થકી વારી,
 ગોખ ઉપર જાઉં બલીહારી સેવોને
 અપાઠે મેઘ ઘણા ગાળે, છત્ર શીર બહુચરને છાળે,
 ચોઘડીયા તો અદ્ભુત વાળે સેવોને.
 શ્રાવણ, સરવડીયો વરસ્યો, માણને ભજ્યો તો તરસ્યો,
 નીકર તમે અથડાતા મરસ્યો સેવોને
 ભાદરવો, ભલીપેરે ગાળે, મા સેવકને સનમુખ તો થાળે;
 ખુડતા બાવલડી સાહાળે સેવોને-
 આસો, માસે આવી દીવાળી, આવ્યા છે અમા ને કળી,
 ગરબે રમે મોટા મહાકાળી સેવોને.
 કારતકે કોયલડી બોલે, ના આવે કોઈ માણને તોલે,
 તેજ જોતા ત્રીસોવન ડોલે સેવોને
 માગસર, માનસરોવરનાહે, ચાચર આવી ગરબા તો ગાયે,
 સેવકની મા કરજો સાહે ... સેવોને
 પોષે, પ્રીત ઘણી ધારી, પાડવ લીધા ઉગારી,
 કૌરવ સરવે ગયા હારી સેવોને-
 માઘે, તો મને નથી ગમતુ, મન માડ રહે છે ભમતુ,
 મન માડ માણમા રમતુ સેવોને-
 ફાગણે, ફર ફરતી હોળી, ચહેર્યા માએ વચ્ચાને ચોળી;
 કેસર બહુ છાટયા છે ઘોળી સેવોને-

મારે માસ પુરણ કીધા, દહીતને દડ ભલા લીધા,
 દેવતા સહુ ઉગારી લીધા સેવોને
 આસો સુદ બીજને બુધવારે, મારે માસ કહ્યા નીરધારે,
 વલ્લભની કરજો મા વાહરે સેવોને

—પદર તિથિનો ગરબો—

પડવે, પાતળીઆ ગીરધારી, મારે ઘેર આવજોરે લોલ,
 બીજે, બાળક બેઠું બહાર કે, મે સમજાવીયુરે લોલ
 ત્રીજે ત્રણ ભુવનનો નાથ કે, મોતીડે વધાવીએરે લોલ,
 ચોથે, ચચળ બોલી નાર કે, મથુરાની વાટમારે લોલ
 પાંચમે, પગલા ભરજો પ્રેમ કે, મારે ઘેર આવજોરે લોલ,
 છઠે, છોગાળા ભગવાન કે, ભગતને તારજોરે લોલ
 સાતમે, સાદ કરે એક નાર કે, ગોકુળ ગામનીરે લોલ,
 આઠમે, અવતરીઆ ભગવાન કે, નીરખું નાથનેરે લોલ
 નોમે, વરત કરે એકનાર કે, ગોકુળ ગામનીરે લોલ,
 દશમે, માર્યો મામા કસ કે, મથુરાની વાટમારે લોલ
 એકાદશી, પરણી લાવ્યા નાર કે, સતલામા ખરીરે લોલ,
 બારશે, બહુ બળીઆ ભગવાન કે, દીશોદીશ વાપીઆરે લોલ
 તેરશે, ધન ધુવે એક નાર કે, ગોકુળ ગામનીરે લોલ
 અઢિદશે, બનસી બટને ચોક કે, રાસ રમાડજોરે લોલ,
 પૂનમે, પદર તીથી થઈ પુરી કે, ગુણ ગાંધ રહીરે લોલ

રાસકીડા—શ્રીકૃષ્ણ રાધાનો ગરબો—

વનમાં ભુલી પડીરે, પેલો ક્યા ગયો કાનુડો—ટેક
 ઝરમર ઝરમઝ મેહુલો વરસે, પુરણ કરી છે હેલી,
 અધોર વનમાં મુજને મેલી, ત્યાં ફેણ અમારૂં ખેલી--વન૦
 ગોકુળ ગામની ગોવાલણી, સહુ મહી વેચવા ચાલી,
 મારગ મળીયા માવજી, ત્યાં રોકી રાધે ખ્યારી--વન૦
 માગ મળીયા માવજી, મને રાવા સરખી કીધી,
 માથા ઉપરથી મહીની, મટુકી, ઉઠાવીને લીધી--વન૦
 જસોદાજી આ લાલ તમારો, આડા અવળી ચાલે,
 સોળ સહસ્ર ગોપીઓમાં, મન માને ત્યાં માલે--વન૦
 આગળ પાછળ મહેલ તમારા, વચમાં અમારી મેડી,
 અગાશીમાં અમેજ રમતા, સાન કરી રીઠ તેડી--વન૦

મોર મુગટ ને કાને કુડળ, હરખે વાગે તાળી,
 આગળ પાછળ ગોપી નાચે, મધ્ય નાચે વનમાળી-વન
 ભમરી ખાતા ભુધરજીએ, એવી માયા કીધી,
 હરી તો અતરધ્યાન થયા, એક સખી સગાથે ધીધી—વન
 પુરૂષોત્તમને પગલે પગલે જોતી જોતી જાઉં,
 નારાયણના દર્શણ વિષુ હુ, આકુળવ્યાકુળ થાઉં—વન
 જોતામા એક અબળા દીડી, તેને પુછી વાત,
 રાધા કહે અભિમાન આવ્યુ ત્યારે, તબયો અમારો સાથ—વન
 ઝાડે ઝાડે જોતી ચાલુ, જમને ઝાલુ હાથ,
 તાલ જાણી ત્રીકમજીએ પ્રેમે લીડી ખાથ—વન
 વદ્રાવનની કુજગલનમા મળીયા રાધે ખ્યારી,
 મયારામના પ્રીતમ મગતા, વેળા અમારી વાળી—વન
 —કજોડાની ગરબી —

કાચલડા કકોડીને વાડકીમા પાણી ..
 ન્હાનો વર નવડાવા બેઠી, સમડી લઈ ગઈ તાણી-લાલ કેમ કરીએ
 મારે કરમે કજોડુ લાલ કેમ કરીએ લા.
 મારે જુગમા વગોણુ, મારે સઈયરોમા મેણુ લાલ
 ટોપલીયામા ઘાલી હુ તો, કાકા બળીયા ગઈતી,
 કાકેબળીયે પુછ્યુ તારો શો સગો એ લાગે લાલ
 બાઈજીનો બેટો ને નણ્ણીનો વીરો, ન્હાનો છે પલુ કથ-લાલ.
 રોટલા ઘડુ ત્યારે ચાણુકીરે માગે, ધળ લઈને ઢીકો મારે હૈડામા સાલે
 પાણીડા જાઉં તારે છેડે વળવ્યો આવે .. , લાલ.

[૫૨]

ધબ લઇને લીકા મારૂ હૈયામા સાલે	લાલ-
હાથ દોરડી ને પેટ મોટું ગોળી	લાલ-
ઉકરડે જઇ કળસે બેશે, સમળી પાડે ઢાળી	લાલ-

છોકરીઓની

રમત

—રાગ-ગરબો—

તમને કંઈ વહુ ગોરા ગમશે લાલ,
 અચકો મચકો કારેલી અચકો
 અમને રૂખી વહુ ગોરા ગમશે રાજ અચકો
 એ ઠી ગણીને શુ કરશે રાજ અચકો
 એ ઠી ગણી કામણગારી રાજ અચકો

એને ઉચી ઉચી મેડીએ બેસારશુ રાજ અચકો
 એને ટોપલો ધરાણુ ધાલશુ રાજ અચકો

ગુણીયલ ગજરો — રાગ-ગરબી —

માલણુ શુ બી લાવ ગુણીયલગજરો, તારા ગજરાનો માનીશુ મજરો.
 તારા ગજરાતુ આપીશુ મૂલ, માહી ગુથજે ગુલાબનુ કુલ,
 જે તુ કહીશ તે કરશુ કબુલ . માલણુ.

[૫૩]

જેવી તારી હોય ચતુરાઈ, તેથી કરજે તેની સરસાઈ,
કાઈ બાકી ન રાખીશ બાઈ માલણ.

એવી કરજે કારીગરી એમા, જુગિ હોય જોવા જેવી જેમાં,
મોહ પામે મુનિવર તેમાં માલણ.

વર લાડકડાને રે કાજે, એવો ગુથજે ગજરો તુ આજે,
જેવો છત્રપતિને છાજે માલણ.

એમા જુગિત જોવાજોગ જાણી, જુએ અગમા ઉમગ આણી,
રીજે રાજા અને વળી રાણી ... માલણ.

તને આપીશ હીરાનો હાર, વળી સોળ સારા શણુમાર,
ઉપર હેમની મહોર હજાર... માલણ.

કવિતાની કીમત ઉર આણે, એજ ગજરાતુ મૂલ પ્રમાણે,
દાખે દલપત ખીજા શુ જાણે ... માલણ.

(હરીદાસ કૃત) — પાંડવનો ગરબો —

ગરૂડ ચઢી આવજો ગીરધારી, લજ્યા મારી રાખજો મોરારી-ટેક.
ભાવે ગણપતિને ગાઈએ, ગરૂડને ચરણે જઈને નમીએ,

યદ પુજીને પાવન થઈએ ... ગરૂડ ચઢી.

કુતા માતા છે શુભ મતિ, સતી સાધી દ્રૌપદી,
મારી વહારે ચઢે જહુપતિ... ગરૂડ ચઢી.

ધર્મ રાજા તે ધર્મનુ ધ્યાન, રૂડા અર્જુનના વિશ્રામ,
લીમ સહિત મહા યજ્ઞવાન... ગરૂડ ચઢી.

જેશી સહુદેવને લાવે, તે તો પાંડુના પુત્ર કાવે,
તેજવતા તે નિકુળ આવે ... ગરૂડ ચઢી.

[૫૪]

હસ્તિનાપુરમા હોડજ ધારી, માડયા ઘુત ને ખાજી હારી,
 પહેલે-પાસે હસ્તિનાપુર હાની.. ગરૂડ ચઢી૦
 બીજે હાર્યા તે ગર્થ ભ ડાર, ધર્મ રાજ કરે વિચાર,
 એમ હાર્યા તે વારમવાર ગરૂડ ચઢી૦
 ત્રીજે હાર્યા તે ચતુર ચુકાવી, ગયા ઘુત વિદ્યા થકી હારી,
 ચોથે હાર્યા દ્રૌપદી નારી ગરૂડ ચઢી૦
 પાંડવ હાર્યાને હિ મત મેલી, એમની વાત તે વિશ્વમા થએલી,
 બહુ નામી થએ મારા બેલી ગરૂડ ચઢી૦
 એવે બોલ્યો દુર્યોધન અહ કારી, તેડી લાવો પાંડવની નારી,
 એમ સભામા બોલ્યા પોકારી ગરૂડ ચઢી૦
 એવે દુશા શન, દોડતોરે આવ્યો, સભાને મમાચાર સભાળાવ્યો,
 કેશ સાહી દ્રૌપદીને લાવ્યો ગરૂડ ચઢી૦
 સુણી બોલ્યો દુર્યોધન અહ કારી, બોળે બેસો પાંડવનીરે નારી,
 એમ સભામા બોલ્યો હોકારી ગરૂડ ચઢી૦
 ત્યારે સતીએ દીધોરે શ્રાપ, તને લાગ્યુ પૂર્વનુરે પાપ,
 બોળે બેસશે શોક-સતાપ ગરૂડ ચઢી૦
 બોળે બેળે ગદા-ભીમ કેરી, તને કાળે લીધોછેરે ઘેરી
 બધુ ચાલવકુળ કયુ વેરી ગરૂડ ચઢી૦
 દુર પથ છે દારીકા ગામ, સે'જે સુતા છે સુદર શ્યામ,
 મારી વારે ચઢો ઘનશ્યામ ગરૂડ ચઢી૦
 હરિએ ગરૂડ કયો તૈયાર, ત્યારે બોલ્યા રૂક્મિણી નાર,
 તમે કયારે પધારો ભર્તાર ગરૂડ ચઢી૦

[૫૫]

સતીને ભરીરે સલામા આણી, એના ચીર લેછે હુટ ટાણી
તેની વા'રે ચડુ છુ રાણી ગરૂડ ચઢી૦
પ્રભુ ભરીરે સલામારે આવ્યા, પ આળીના પટકુળ લાવ્યા,
કર સાહીને ચીર પહેરાવ્યા ગરૂડ ચઢી૦
હરિએ નવસે નવવાણુ ચીર પૂર્ણ, તેમા એકે નથી અધુરા,
ભક્ત કામમા પ્રભુ છે શુરા ગરૂડ ચઢી૦
જે કોઈ પાડવનુ પદ ગાશે, તેણે કોટી યજ્ઞ ક'ળ થાશે,
હારદાસનુ કારજ સરાશે ગરૂડ ચઢી૦

મીરા ચરિત્ર —:રાગ ગરબી:—

મીરાં મન મોહનશુ માન્યુ. ... ..
વરિયા વરિયા શ્રી ગીરધરલાલ, બાણે જગ નથી કાઈ છાનુ,
જેમલ રાઠોડની દીકરીરે, મુણે, મીંડતા એનુ ધામ,
રૂપ ગુણ કોઈ સમોવડ નહીં, રૂડું ધર્યું મીરાબાઈ નામ-મીરા
બેશીએ વાચી જન્મોતરી રે, તેમા લખ્યુ નીકળ્યુ એહ,
વરશે વિશ્વભર નાથને રે, કરશે નદ કુવરજીશુ નેહ-મીરા
ઉઘાતપુરનો રાણો રાજ્યો રે, તે સાથે કરી છે સગાઈ,
પરણીને વળાવ્યા સાસરે, કઈ લૌકિક રીતે મીરાબાઈ-મીરા
દેવીને દેવા વધામણા રે, આલ્યા વરકન્યા સહુજન,
રાણે પારવતીજી પુજ્યા રે, મીરાનુ મે મોહનમા મન-મીરા૦
સાસુ કહે સૌભાગ્ય વધેરે વહુ, નમો શક્તિને પાય,
મીરાકહે મસ્તક માડું નહીં નમે, વિના શ્રીગિરિવરધર રાય-મીરા
સાસુ કહેરે સામી બેઠી આજથી, મારે નથી એ વહુનુ કામ,
પુત્રને કહ્યું એહને રાખો પરી, એક ન્યાડું રચાવો એનુ ધામ-મીરા

[૫૬]

એવુ સુણીને મીરા મગ્ન થયારે, લલુ થયુ લાગ્યો જન્મળ;
 સાધુની સગે દિનરેણુ નિર્ગમીશુ સુખે, સેવીશુ શ્રીગોગાળ-મીરા
 નદ નદન સાથે ન્યારા રહ્યારે મીરા, હરિજન આવે ઘણા ઘેર,
 નિત્ય ભજન કથા કિર્તન ઓઝવ, હરિના-ને કરે લીલાલેહર-મીરાં
 નણુ દ આવી મીરાબાઈની પાસે, લાલી આ શો માડ્યો ઉત્પાત,
 સ સગે રાણાણુનુ કુળ લખવ્યુ, વહુ મહીએર લખવ્યા માત તાત
 અબર આબણુ પેહેરો અનુપમ, સજે સુદર શણુગાર,
 મહેલે પધારો રાણાણુ તણુરે, રમી રીઝવી દ્યો ભરથાર-મીરાં
 છાપા તિલક આ શી ! તુલશીની માળા, નાચો કુદો વેરાગીને વેષ,
 સગ મુકી દો સાકુ સન્તનો રે, રાણાણુ તો કરે સુણી કલેશ-મીરા
 મીરા કહેરે બાઈ કલેશ ટાળવાનો, એકજ છે ઉપાય,
 કહેજો રાણાણુને કે સાધુને સેવે પ્રેમે, નૃત્ય કરી હરિગુણાય-મીરા
 વળી સોનુ રૂપ પહેરેશુ સુધયુરે, કહાડી નાખો એ ડાક ડમાળ,
 છાપા તિલક ધરી સાધુઓ માળેશો, ચાલો પહેરો તુલશીની માળ-
 તમો પણ જાઓ શીઠ સાસરે રે, બાઈ, વૃથા વટાળો શાને દેહ,
 મનગમતા મોહનવર સાથે તમો, સરવ તણુને કરો સ્નેહ-મીરા
 કહેજો તમારી માતને રે વૃદ્ધ થયા ગોવિંદ ગુણુ ગાયે,
 હરિવિના કોટિ દેવ શેવશો તોએ, જન્મ મરણુ નહીં જાએ-મીરા
 સુણી એમ છણુકતી ખીજતીરે, બાળા આવી બધવની પાસ,
 એ બાઈ લાલી કહે છે થાઓ વેરાગી, સહુ મુકી દો રાજ અવાસ-
 એવુ સુણીને આવ્યો રાધ રાણાને, પ્રેયો સેવક મીરાને અવાસ,
 લાવો અબર છે શારંગમારે, કાણુ કાણુ બેઠું છે એની પાસ-મીસ.

[૫૭]

અનુયરે આવી એમ કહ્યું જે, નથી ત્રીજી માણસ આ વાર,
 રાણીજી સાથે કોઈ પુરૂષ ખીજે છે, ઘરમા થઈ રહી છે ચૈથેકાર-
 સુણતામા રાણો થયો રાતડારે, ખે ચી ખડ્ગ ધાયો છે તેણીવાર;
 પેઠા મીરાને મેહલે એકલોરે, કોઈ આવે ના ધાઈ દીધા દ્વાર-મીરાં.
 આવી જોયુ તો મીરા એકલીરે, પ્રભુએ તેને ના દીધુ દર્શન
 પુછ્યુ મીરાને પેલો પુરૂષ કયા છે, તાહરે લાગ્યુ જેશુ લગ્ન-મીરાં
 કયા છે પુછો શુ રાણા રૌપમા રે તે તો સઘળે વસે છે ભરપૂર,
 ધ્યાનમા જીવે જોગી, પ્રેમી પ્રત્યક્ષ દેખે, રહેછે દુષ્ટ થકી દુર-મીરા
 કાહાડી નાખેજી આ કલેશ કપટ, સત્સ જે નિર્મળ કરો મન;
 પ્રેમ ભક્તિએ પરબ્રહ્મ ભજો તો, તમને થાય તેહના દર્શન-મીરા
 એવુ સુણીને આગ લાગી ગણીરે, પણ ભાવ ના સંજોરે ભૂપ,
 કોઈ કરીને શસ્ત્ર વાવરે એહવે, દીઠા મીરાના ખે રૂપ-મીરા
 તોયે મુરખ સમજ્યો નહીં રે, મન સાથે ન કીધો વિચાર,
 ફરી ખડગ એણે ખે ચીયુરે, ત્યારે હરિયે દેખાડી મીરા ચાર-
 છોલો પડ્યો ને પાછો પ્રયો રે, રાણો આવ્યો પોતાને ઘેર,
 વિષનો ખ્યાલો મોકલ્યો ખીજે, કહાંયુ રાણાએ આણી ઝેર-મીરા
 લીધો મીરાએ મન મગ્ન થઈરે, પ્રભુને દેખાડી કર્યું વિષપાન,
 અમૃત સરીખુ થઈ ગયુરે, એનો સમર્થ ધણી ભગવાન-મીરા.
 મીરાખાઈ આવ્યા વૃદ્ધાવનમારે, પ્રેમે નીરખ્યા શ્રી વ્રજરાય,
 શ્રી જમુના પયપાન કર્યું ને, ફરી જીવા ગોસાઈને શિક્ષાય-મીરા.
 હરિજન બાણી મીરાએ મળવા કહાંયુ, તેણે કાંયુ નાજોડે અંતુ મુખ
 મીરા કહે સાડ થયુ સાડ મુજને, પર પુરૂષ જોએથી દુખ-

[૫૮]

આજ લગી હું એમ જાણતી જે, વ્રજમા કૃષ્ણ પુરૂષ છે એક,
વૃદ્ધાવન વસી હતું પુરૂષ રહ્યા છો, તેમા ધન્ય તમારો વિવેક—
એવું સુણીને જ્ઞાન પામિયારે, જીવા ગોસાઈ મળ્યા છે સામા ધાઈ
હળીમળીને હરિની વાત કરીને આવ્યા, મેવાડ દેશ મીરાબાઈ—
કરી તૈયારી ચાલ્યા દ્વારિકારે, પ્રેમે નિરખ્યા શ્રીરણુછાડ,
વાસ પુરીને પ્રભુની પાસે રહ્યા સદા, પહોંચ્યા છે મનમા કોડ—
પાછળ પસ્તાવો રાણાને થયો રે, ગયું ઉતરી મનનું ઝેર,
મુખે માગે તે આપુ તેહને જે કોઈ, લાવે મનાવી મીરાને ઘેર—
ઉપરા ઉપરી તેડા મોકલ્યા રે, આવીને લાગ્યા સહુ પાય,
માજ પધારો મેવાડમા વેહેલા, રાણાજી તો અન્ન ન ખાય—મીરા
જાજ લગી તમે રહેશે દ્વારિકા રે, ત્યાં લગી કરૂં અપવાસ,
આગ્રહ દેખી મીરા વિદાય માગવાને, આવ્યા શ્રીપ્રભુજીની પાસ—
હરિએ હકીકત સાલળી રે, હસી આપી દૃઢતા સાથ,
શ્રીકૃષ્ણ સ્વરૂપમા સમાઈ ગયારે મીરા, જે જે શ્રીદ્વારિકા નાથ
ચરિત્ર આ મીરાબાઈનું રે જે કો, શિષ્યે સાલળે ને ગાય,
પ્રેમ લલિત તેહને મળે ને ત્રુઠે, દયાનો પ્રીતમ વ્રજરાય—મીરા

લલનાની લીલા અથવા રમણી રહસ્ય.

શ્રી ચરિત્રની ભરપુર વાર્તા એકવાર જરૂર વાંચો
સુંદર ચિત્રવાળું પચરંગી પુઠું કી ખાર આના

મળવાનું ઠેકાણું —

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર.
ગણીતજાવ—સુરત.

[૫૮]

જ્યારે રામચદ્રજી તથા લક્ષ્મણજી વનવાસ ચાલ્યા ત્યારે
સીતાજીએ કહ્યું કે હું પણ માથે આવીશ, તે સમે રામચદ્ર-
જીએ કહ્યું કે તમે પિયેર જાઓ અથવા અહીં રહો

— તે વિસેનું ધોળ —

રામ લક્ષ્મણ વનમા સીધાવતા, સતી સીતાને આવતા સાથ,
કહે રઘુનાથ. પધારો પિયેર લાણી—(ટેક)

નહિ તો અહીં રહો સસરાના રાજમા હેતે હળી મળી સાસુ,
સગાથ, નહિ તો જોડી હાથ. . . . . પધારો

અમે વસ્તીમા નહિ વસીયે વનીતા, અમે કરશુ જઈ વનવાસ,
તમે પામે ત્રાસ... . . . . પધારો

જાથે રથ કે ઘોડુ નહિ રાખીએ નહિ રાખીએ દાસી કે દાસ,
કોઈ અમ પાસ... . . . . પધારો

તમે કોશનો પથ કીધો નથી, ચરણે ચાલવાથી પામે થાક,
લીટી જેઓ નાક.. .. પધારો

અમે વનફળ ખાઈ ખુશીમા રહેશુ, કોઈ દિવસે તો કેવળ શાક,
વિન હુણ પાક... .. પધારો.

વનમા નથી મદીર નથી માળીયા, નથી પહોડવા કાજ પલમ,
રંગીત નવ રંગ . . . . . પધારો

કરશુ ઘાસ કે પાનની ઝુંપડી, સુવા સાથરો તે ખુચે અગ,
એમા શો ઉમગ... . . પધારો.

વનમા હીરના ચીર તો નહી મળે, વનમા નહિ મળે ફરતા,
કુલેલ કે તેલ ધુખેલ . . . . . પધારો.

વનમા નહી મળે શાણી સાહેલીયો કરશે કે સગ ખાલ્યથી,
 ખેલ ઉમગ ભરેલ ... પધારો.
 ઉખણકાળે વાશે ઉના વાયરા, એવું દેખીને થાશે ઉદાસ,
 આવે જ્યારે જોઈ માસ પધારો.
 વરસે મેઘને ઝબકશે વીજળી, તેવે ટાણે તો તરૂં તળે વાસ,
 નહી છત્ર પાસ પધારો.
 વનમા ઘાતકી રહે છે રાક્ષસ ઘણા, ચારે તરફ ફરે બહુ ચોર,
 જેવું ઘણું જોર ... .. પધારો.
 વનમા વાઘ વડને વાઢર, જેવા ઘણા વિચરે જનાવર ઘોર
 બધે નહિ ઢોર... .. પધારો.
 મોટા પર્વત દેખીને માનની, તમને નજરે જોયા નહિ જાય,
 દીઠે ખાવા ધાય ... .. પધારો.
 તમે રાજકન્યા કાયા કોમળી, વનવાસના કુખ ન વેડાય,
 કાયા કરમાય.. .. પધારો.
 રણમાં અધારૂં દેખી ડરો ઘણા, નથી નિસર્ચા ઘડી ધરખાર,
 છો નાજુક નાર ... પધારો.
 તમે છોટી ઉમર સોળ વર્ષના, નથી સકટ વેઠ્યા લગાર,
 તમે કેઈવાર . . પધારો.
 પરણી આવીને પીઅર ગયા નથી, તમને મળવાને ઇચ્છે છે,
 તમ માય, ચોપે ચિત ચાય ... પધારો.
 રાજ જનકેજી તમને ઝખે ઘણા, તેમના સંદેશા આવે સદાય,
 સેડા પાછા જાય , ... પધારો.

ભાત ભાતના લોજન ભાવતા, તમને મોકલશે મહિષાળ,
 પુરાવીને થાળ ... પધારો
 અમે અવધે ફરી જ્યારે આવશુ, લેશુ સ્નેહે તમારી સલાળ,
 ત્યારે તત્કાળ ... પધારો
 રૂઝી મિથિલાપુરી મન માનતી, તેમા પામશે પરમ વિરામ,
 બાપને ગામ ... પધારો
 ગોરી તમને ગમે તેમ હુ કંડે, એમ દલપતરામનો શ્યામ,
 કહે રાજા રામ... .. પધારો

— તે પછી સીતાજી બોલ્યાં તેનુ ધોળ —

એવુ સાલળી સીતાજી કહે સુણો સુદરશ્યામ સુબાણ,
 ખ્યારા મારા પ્રાણ . સાથે રાખો સ્નેહથી — (ટીક)
 બુદ્ધા પડવાની વાત વા'લા કહે, તેતો બોલ લાગે તીક્ષણ,
 બાણ, રઘુકુળ બાણ... .. સાથે રાખો
 સ્વામી જ્યા તમે ત્યા ઘર માહરૂ, તમથી વેગળી તે પરદેશ,
 હુ જાણુ હમેશ... .. સાથે રાખો
 તમે જોગીનો વેશ જો ધારશો, તો હુ જોગણનો ધરૂ વેશ,
 જટા કંડે કેશ... .. સાથે રાખો
 સ્વામી તમેરે સુખી તો સુખ માહરૂ તમે હુ ખમા તો હુ ખ,
 મારે દેહ, એમા શો સદેહ... સાથે રાખો
 જે કોઈ પરણ્યા પછી રહે પીયરમા, અવતાર બળ્યો પીક,
 એહ, સુવા જેવી તેહ સાથે રાખો

સ્વામી તમ વીના મદીરને માળીઆ, ભાસે પર્વત મોટા,
 સમાન, વસ્તી તો વેરાન . સાથે રાખો
 મહાવનમા ભરી વસ્તી ભાથસે, જ્યારે પામીશ દર્શન દાન,
 કૃપાના નીધાન... . . સાથે રાખો
 સાચુ સસરાને માત પીતા સઉ, ભલે જીવો-કરો રૂડા રાજ,
 મને મહારાજ ... માથે રાખો
 સ્વામી શુ કરે ભાધ ભોળાધને, સ્વામી શુ કરે મધિર સમાજ,
 કોનુ નથી ઝાજ ... સાથે રાખો
 સાચુ સગપણ જગમા સ્વામી તણુ બીજે સ્વાર્થી સધજો,
 સસાર, કુટુંબ પરીવાર ... સાથે રાખો
 મારા લાડ પાલણુ તમે લાલજી, બીજે નથી આસુનો લો'નાર,
 કે એકે આધાર સાથે રાખો
 કાયા પ્રાણ થકી ને જીવી રહે, તો હુ તમથી જીવી પડું છોક,
 જીવુ તણુ ટેક સાથે રાખો
 ને કોઈ જળથી જીવી પડી માછલી રાખે દુધમા કરી વીવેક,
 જીવે પણ એક . સાથે રાખો
 તમે સુખના સાગર રહો વેગળા, પછી શુ કરે રાજને પાટ,
 હવેલીના ઠાંડ સાથે રાખો
 મને દીરતા ચીર ગમે નહિ, મને ન ગમે ઘરેણાના ઘાટ,
 મટાડો ઉચાટ સાથે રાખો
 હુ તો તમને દીઠે થાઉં દેખતી, આણુ દીઠે તો આધળી ભીત,
 જન્મી એ રીત ... સાથે રાખો.

[૬૩]

મે તો સ્નેહ તોડ્યા સહુ લોકથી, બાધી તમ સગે પુરણ પ્રીત,
ચોરાચૂ ચીત સાથે રાખે
જમણુ જીવન તમથી જુદા પડી, હોય વિધવિધના પકવાન,
તે વિધના સમાન નાથે રાખે
કરીએ ભોજન તમ સગે ભાવથી, હોય કેવળ શાકને પાન,
તે મેઝા સમાન સાથે રાખે
પડશે તડકાને તાપ વૈશાખના તે તો બાણી ચંદ્ર પ્રકાશ,
રગદી તમ પાસ સાથે રાખે
મુજને મેલીને પથ પધારશે આવી મળવાની ધરશે ન આશ,
નિશ્ચે પામુ નાશ સાથે રાખે
કરતી વાત ઢાળી પડી ધરણીએ, સતી જનકી થઈ નીરાશ,
કહે લેતી શ્વાસ ... સાથે રાખે
દયા કરી દેવ દલપતરામના, સતી સીતાને દેખી થયા ઉદાશ,
જતા વનવાસ સાથે રાખ્યા સ્નેહથી—
રામચંદ્રજીએ સીતાજીને કાગળ લખ્યો તેનું-ધોળ.
સ્વસ્તિશ્રી પુરૂ લોકા સોહામણી જ્યા રાજે છે જનક કુમારી,
રહેા અખંડ એવાતણુ તમતાણુ, એવી આશીષ વાચો અમારી
ગોરી દૈવના જોગે જુદા પડ્યા, પણ પ્રાણ મારા તુજ પાસ,
એશુ બાગ બગીચે કે બગલે, પણ રહું તમ વિના અધિક ઉદાસ
તારો સ્નેહ ઘડીએ ઘડી સાબરે, તારો ભાવ ભુલ્યો કેમ બાય,
તારા હેતથી હૈડું ભગય છે, તે તો લેખનથી ન લખાય
મારે અર્થે તમે બાળપણ થકી, તબ્યો સઘળો પીયર પરિવાર,
મારા લેશ વચન નહિ લોપિયા, નથી કોપિયા કદીએ લગાર.

[૬૪]

તારી નમ્રતા અમ્રતથી ગળી, પળી શોભીતો થાન્વ સ્વભાવ,
જેથી મનની ઉદાસી તુરત મટે, તારા બોલનો એવો બનાવ.
ગોરાદે તારા શુભ કેમ વીસરે, કેમ વીસરે વીલાપ ભર્યાં વેણુ,
હોતે હસ્ત વદન તારૂં બનીતા, મારા નીરખવા તલપે છે નેણુ.
દિવસે તુજ વિના દિલમાં ગોઠે નહીં, પીવું પાણીકે જમવું અનાજ,
રાતે રોઈને આખ્યો રાતી થઈ, લોક પુછે તો આવે છે લાજ
ગોરી મનમાં ધીરજ ધરી રાખવી, કાલે ભાગશે ભવના વિભેગ,
જેથી રીજે આપણને જગપતિ, એવો અહોનિશ કરજો ઉદ્યોગ
જે જે વૃદ્ધ પડોશીયો શુદ્ધ છે, તેને પ્રીતેથી કહેજો પ્રણામ,
વીલીક્ષણુ મારા મીત્ર પવીત્રને, કહેજો જરૂરનું હોય જો કામ.
જોઈતી વસ્તુ જરૂર મગાવજો કશી વાતે મુઝાશો ન મન,
કાલે દેખીશુ દીવસ આનંદના, જાશે વીસરી દુ ખે ભર્યાં દન.
જે જે ખ્યારી તમારી સાહેલીયો, તેને પણ મારા કહેજો જુહાર,
સાસુ સસરાની આશીર્ષે સુદરી, મળશુ ભામની ને ભરથાર.
વધે સ્નેહ ને સપ સુજન સાથે, તેવી તન જન રાખજો ટેવ,
અમે થોડી અવધે હવે આવીશુ, એમ લખે દલપતરામનો દેવ.

— કૃષ્ણજીના દશ અવતારનો ગરબો —

કૃષ્ણકૈયાને જઈ મળોરે, હરી હૃદયાના હાર મારા બહાલા,
પહેલે રૂપે શ્રીહરીરે, ધર્યો મુઝા અવતાર મારા બહાલા,
શ ખાસુરને મારીયોરે, અપાવ્યા પ્રહાના વેદ, મારા બહાલા-કૃષ્ણ
બીજેને રૂપે શ્રીહરીરે, ધર્યો મુઝા અવતાર મારા બહાલા,
કરજે તે સાગર ડોળીઓરે, ચૌદરત કાઢ્યા બહાર, મારા બહાલા-કૃષ્ણ

ત્રીજે ને રૂપે શ્રીહરીરે, ધર્યો વરાહ અવતાર મારા બહાલા,
 પૃથ્વી દાતમા ઘાલી લાવીયારે, ગઈતી રસાતાળ, મારા બહાલા-કૃ૦
 ચોથે ને રૂપે શ્રીહરીરે, ધર્યો નૃસીંહ અવતાર મારા બહાલા,
 હીરણ્યાકશ્યપને મારીયોરે, પ્રહ્લાદની કીધી સ્થાય મારા બહાલા -
 પાંચમે રૂપે શ્રીહરીરે, ધર્યો વામન અવતાર મારા બહાલા,
 બળી પાતાળે આપીઓરે, આપ થયા છડીદાર મારા બહાલા-કૃ૦
 છઠ્ઠે ને રૂપે શ્રીહરીરે, ધર્યો કૃશ્ણરામ અવતાર મારા બહાલા,
 કૃશ્ણરામે કૃશ્ણી કૃશ્ણીરે, કાપ્યા સહસ્રાર્જુનના હાથ મારા બહાલા
 સાતમે ને રૂપે શ્રીહરીરે, ધર્યો રામ અવતાર મારા બહાલા
 રામે તે રાવણુ રોળીયોરે, દેવોને કીધું નુખ મારા બહાલા-કૃ૦
 આઠમે ને રૂપે શ્રીહરીરે, ધર્યો કૃષ્ણ અવતાર મારા બહાલા,
 કૃષ્ણે તે કંસને મારિયોરે, આપ્યું ઉગ્રસેનને રાજ મારા બહાલા-કૃ૦
 નવમે ને રૂપે શ્રીહરીરે, ધર્યો યુધ્ધ અવતાર મારા બહાલા,
 દશમે ને રૂપે શ્રીહરીરે, ધસ્યો કલકી અવતાર મારા બહાલા-કૃ૦
 કાલીંગાને મારશેરે, કમળા કેરા કથ મારા બહાલા-કૃ૦

નરસૈંમહેતા કૃત — રાગ ગરબી —

માડે વદ્રાવન છે રૂંડરે, વઘકુઠે નહિ આવુ,
 નહિ આવુ નદણના લાલારે, વઘકુઠે નહિ આવુ -ટેક૦
 બેસી રહેવુ ને ટગમગરે બેવુ, નહીં ખાવુ નહીં પીવુરે,
 જૈમાન મોઢલો તો મોકલો વેહેવુ, હુ આવીશ સૌના પેહલુ રે-વૈકુઠ.
 બ્રહ્માના લોક તો છે અતી કુડા, વસી વ્રજના રૂંડારે-વૈકુઠ.
 જય વિજય બેપોળીઆ હતા, તેને તતક્ષણ મેહેલ્યા કાઢાડીરે,
 જનસૈયાનો રવામી અતસ્મામી, તમે સાબળોને સાર ગ પ્રાણીરે-વૈ૦

સીંદ્ધરાજ અને જસમા ઓડણીની ગરબી—

ગાળે પાટણપુરમા ગરવી ગુર્જરનો ધણીરે,
 સાચો સખજો પેલો સોલકી સીંદ્ધરાજ,
 જેની કીર્તી વ્યાપી રહી આ જગમા ધણીરે
 તેણે લોકો કાળે વાવ કુત્રા બધાવીઆરે
 મોટા માનસરોવર દેવળ ધર્મના વિશાળ,
 પોથી મર્વ પ્રજાને શત્રુ સર્વ નમાવીઆરે,
 તેણે પાટણ પાસે એક સરોવર આદ્યુરું રે
 ખોદે ખાડા ત્યાં તો માળવી ઓડણી અનેક,
 નાખે ઓડણી મટોડું નાથે લઈ ટોપલીરે,
 પાળે વડની ડાળે ગુલે બાળક પાગણેરે
 માટી લેતા જસમા ગુલાવે નીજ બાળ,
 વળતા મુખડુ દેખી જાય કુવરને વારણેરે,
 સાદે વેષે ફરતા રાજાએ દેખી-તે-પરીરે
 જાતે રૂપાળી રંગીલી પરમ ચતુર,
 પાસે જઈને રાજા કહે છે સુણ તુ સુદરીરે

સીંદ્ધરાજ-માટી સારવાને આ કોમળ કાયા કરી નથીરે
 પાળે બેસીને રીઝવ તુ તારૂં બાળ,
 ખીજી ઓડણી છે-તે-કામ કરે તારી વતીરે

જસમા-જસમા કહે છે રાજા કામ કરી ખાવુ ગમેરે,
 મુજને બેસી રહેતા વાધે અગમા રોગ,
 મારા નવરા કાંઠા બેઠે નવ બચે કહીરે.

સીંદુરાજ-જસમા જગલમા વસવાને તુ સરજી નથી રે,
મારા નગર તણે તુ આવીને જો નોક,
પાટણપુરની શોભા હું તુજને શુ કહું કથીરે

જસમા—નગરે અધારી શેરીને ઉચી મેડીઓરે,
તેમા માણસ આડે ચાલ્યાનો નહીં માર્ગ,
જાણે ઉનાળે ઠંડરાતી દેખુ કીડીઓરે

સીંદુરાજ-જસમા માણસ બહુ દેખીને શુ ઘેલી બનીરે,
તારા હલકા મનમા ઉઠે હલકા ઘાટ,
ન કળે ખાખરની ખીસ્કોલી સાકર સ્વાદનેરે.

જસમા—રાજા મેલા મન માણસના મેલા શહેરનારે,
મેલી જલ્દીઓમા મારે છે દુર્ગમ,
મેલા ઝેર તણુ જીવે તે જીવે ઝેરમારે

સીંદુરાજ-જસમા રાજના દરબારે તે તીઠા નથીરે,
તેમા બાગ બગીચા ખીલે ફુલ ગુલાબ,
મોટા હોજ પુવારા ઉડે જોસથીરે

જસમા—રાજા જગલ આગળ બાગ બગીચા ધુળ છે રે,
જેવો સુરજ આગળ તારાનો ચળકાટ,
મારા જગલની મોજો તો મોઢે મુલ છે રે

સીંદુરાજ-જસમા જગલની વાતો તુ આજ વિસારજેરે,
મીઠા નરઘા ને સારગી કેરા સુર,
કે જે કોમળ સુસ્વર સુણી દીલડું ઠરેરે

જસમા—રાજા નવ રીઝુ સારગી કેરા સુરથી રે,
મેના, મોર, બપૈયાએ, ટેવ્યા છે મુજ કાન,
વાતો કોયલના ટોકારની તો કહેતી નથી રે

સિદ્ધરાજ-ઝોડણુ આવે તો ઉતાર મેડી માળીએરે,
રહેલો મિત્ર સહોદર સર્વ સખધી સાથ,
તમને પ્રીયજન માળીને નિશદીન પાળશુ રે

જસમા—મારે ઝોડણુને ઉતારવા ભેધએ ઝુપડી રે,
મેઘી માળે ચડતા મુજને આવે ફેર,
પડતા પગ ભાગે ને કાયા થઈ ભય કુળડી રે.

સિદ્ધરાજ-ઝોડણુ આવે તો પીરસાવુ મેવા ચુરમા રે,
ઝુલે હાથી ઘોડા ગુર્જરપતિને હરખાર;
તેને દેખીને હરખાશે ઝોડણુ ઉરમા રે

જસમા—મારે ઝોડણુને તો વાળુ ભેધએ વેસના રે,
રાત્રી શુ છે મારે હય હાથીનું કામ,
દહી ને દુધ મળેના મારે ભુરી લેસના રે.

સિદ્ધરાજ-ઝોડણુ માગી લ્યોને આછા સાળુ ઝોડણુ રે,
હીરા માણેક માતી સોનાના બહાર;
આવી કચનવરણી કાયા પર શોભે ઘણા રે

જસમા—છાયલ ટકશે ઝાઝા આછા સાળુ તો ફાટી જશે રે,
નાણુ ઘાસ ચણેાદી ગદી કહે હાર,
પહેરે કુલ તણી માળા તો પરણ્યો રીજશે રે

સિદ્ધરાજ-જસમા કહે તો-તુ મુજને કેવો છે તારો પતીરે,
તારા જેવી સમણુ નારી જેને વેર,
એના જેવો મુખીઓ આ જગમા ખીલે નથીરે

જસમા—પેલો કેડ કસીને કામ કરે મારો પતીરે,
જેના મોળીયામા બહેકે છે બહુ કુલ,
જેના કોઠાળીના ઘાથી ધરતી મુજતીરે.

સિંધરાજ-જેને કામ કરતા એ ન્યાળે તારા ભણીરે,
એના મનમા તારો પુરો નહીં વિશ્વાસ,
તારી ખુબ ન જાણે જસમા એ તારો ઘણીરે.

જસમા—રાજા સાચાને લય લેશ નથી સસારમા રે,
મારા પતિને મારો સપૂર્ણ વિશ્વાસ,
હું તો અન્ય જનોને ભાઈ ગણી રહું ભારમારે

સિંધરાજ-જસમા રાણા ને રાજાને હું તારો કરૂં રે,
મોટા મહારથી પણ ન આપે સ્થાને બોલ,
તારા આગળ હું નવ અમલ ચલાવા આદરૂં રે.

જસમા—રાજા! કાયા ને માયા પર બળ નૃપનુ વસ્તુ રે,
પ્રભુએ જીવ ધર્યો છે જીવો કાયા માય,
ભારે ભુપ તણુ પણ તે પર ન ચાલે કશુ રે.

સિંધરાજ-જસમા દ્રઢતા તારી દેખી વિસ્મય થાય છે રે,
આવા દંપતીને પણ આખર હોય વિયોગ,
મિથ્યા આ જગના મુખ માટે મન મુઝાય છે રે.

જસમા—રાજા કોઈ ન જાણે કાલે મારૂં શુ થશે રે,
એવી અલ્પ જીવગી માણે સો લોક,
ફડી રહેણી-એ-મુખ પરતોડે પુરણ આપશે રે
એવું કહીને જસમા ટોપલી લઈ પાછી ફરી રે,
રાયે લીધેા વળતી પાટણુ કેરો પથ,
થઈ છે જસમાના પતિવ્રતની જેને ખાતરી રે.

—નરસીંહ મહેતાની હુડીનો ગરબો—

મારી હુડી સ્વીકારો મહારાજરે, શામળા ગીરધારી,
 પ્રભુ એક તમારો આધારરે, શામળા ગીરધારી—શાં
 પ્રહેલાદની પત રાખવા, ધર્યું નરસીંહ રૂપ,
 થભથકી ંહાલોપ્રગટીયારે, વહાલે માર્યો હીરણ્યક સભુપરે—શાં
 નીલાડમાથી બળતા ઉગાર્યો, બીલાડી કેરા બાળ,
 દીટોડીના બહાલે ધડા ઉગાર્યો, હરી હેતે થયા રખવાળરે—શાં
 વાણીયાને વીમાસણ કરી, ને મગાવ્યો માટીનો આહાર,
 ખાડણીયામાબળક ખાડીયો, તમારીમરણપ્રમાણેમહારાજરે—શાં
 રાણાજીએ કાળ વધારીયો, મીરાં કારણ મહારાજ,
 ઝેર ઘોળ્યા તે અમૃત કર્યા તમે, ઝેરના જાણ હારરે—શાં
 ગજેવ કેરે કારણે અક્કર ધરીયુ હાથ, -
 સુધન્વાને કારણે તમે, તેલમા તળાયા નાથરે—શાં
 શીખીરાજની માટી—છાબે, તોળાણી, ખાલી કર્યા શરીર,
 ધર્મ કેરે કારણે તમે, કે'લા, કે'વાણા મહારાજરે—શાં
 સાડા ત્રણેમો ખોડલા—નાગરના, જુનાગઢ મોજાર,
 તેમા નથી મારે નોતર, મને નાતે દીધો તીરસ્કારરે—શાં
 જુપડી તારા સેવકની, જમવા નથી જાર,
 બેટી બેટો વળાવીયા હવે, વળાવી ઘરની નારરે—શાં
 ગરથ તો મારે ગોપીચંદનુ, તુલસી હેમનો હાર,
 સાચુ ઘરેણુ મારે શામળોમારી, દોલત છેઆજને પખાજરે—શાં

[૭૧]

હું નથી મોટો લાખુ પતી, હું નથી શેઠ શાહુકાર,
 નરસીંહ મહેતાની વીનતી હું તો, નાગરમા છું કગાળરે-શા૦
 શેઠ તો દારકાપુરીવશે, શામળશાહ જેનું નામ,
 હુંડી લેજો હાથમા મોહન, કરજો પછી બીજું કામરે-શા૦
 તીરથવાસી ગામમા ફરે, પુછે નામ ને ઠામ,
 ગલીએગલીએ ફરી વળ્યા, અહીં નથી શામળશાનું નામરે-શા૦
 ધુતારે ધુત વિદ્યા કરી, અમને કહેતું હતું બધું ગામ,
 ઠગારે કરી ઠેકડી, અમારે પૂર્વ જન્મના પાપરે-શા૦
 તીરથવાસી ગામમા ફરી, નીકળ્યા ઝાપા બાર,
 ત્યારે રૂપ લીધું વા'લે વણીકનું, વા'લો શેઠ થયા તત્કાળરે-શા૦
 કાને કુડળ જળહળે એના, તેજતણો નહીં પાર,
 બાએ બાળુબધ બેરખા, હરીને હૈયે છે હેમના હારરે-શા૦
 હુંડી લાવો મારા હાથમા શામળશા' મારું નામ,
 હમેશા લખજો હુંડીયું, કે'જો વાણોતર સરખું કામરે-શા૦
 હુંડી હાથે હાથ આપી, વા'લે પુરી હૃદયાની હામ,
 નરસીંહમહેતાનો સ્વામી શામળો, વા'લેનવખડમા રાખ્યું નામ,
 મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે શામળા ગીરધારી
 માથે ધણી ધાયો કીરતારરે શામળા ગીરધારી
 મને કોઈની નથી આશરે શામળા ગીરધારીરે
 મારે શામળીયા જેવો સરદારરે શામળા ગીરધારી
 તમે શામળીયા કરજો સાહચરે શામળા ગીરધારી

મુળદાસકૃત — રાગ ગરબી —

કયમ કરી ભરીએ આછા નીરરે, જીમનાને આરે,
કાઠડે ઉભા ગીરધરલાલરે, ગોપીના વહલા—ટેક.

સોના રૂપાનો મારો ઘાટ ઘડુલો વાહલા,
ઉઠણીએ રત્ન જડાવરે, ગોપીના વાહલા

એકવાર જમના પાણીરે ગયાતા વાહલા,
સાથે સહીયરોની હારરે, ગોપીના વાહલા

સાસુ ધુતારી મોરી નણુદી ઠગારી વાહલા,
નાનો દીયરીયો દેશે ગાળરે, ગોપીના વાહલા,

એક એક મોતી માફ લાખ સવાયુ વાહલા
પરોવ્યુ છે તે સોના કેરે તારરે, ગોપીના વાહલા,

વળગા જીમી તમે ન કરોને સ્વામી,
મારો તુટશે નવસર હારરે, ગોપીના વાહલા

તાણો મા તાણો મારો હાર તુટે વાહલા,
મોતીડા વેરાયા માણેક ચોકરે ગોપીના વાહલા

માથે મટુકી હુ તો વન વન પ્રરતી વાહલા,
દેખે મારા મહીઅરીઆના લોકરે ગોપીના વાહલા

મુળદાસ કહે પ્રભુ મોહન મળીયા વાહલા
ચુર્યા મમ્મ મનડાના કેડરે ગોપીના વાહલા

નરસૈમહેલાકૃત-પ્રભાત—:રાગ ગરબી —

જગોરે જસોદાના જીવણ વહાણલાં વાયા
તમારે ઝોશીકે મારા ચીર ચ પાયા—જગોરે.

પાશુરે મરડો તો વા'લા ચીર લેઉરે તાણી,
સરખી સમાણી સહયરો સાથે, જાવુ છે પાણી—જગોરે.

[૭૩]

પખીડા બોલેરે વહાલા, રજની રહી થોડી,
 સેજલડીથી ઉઠો વહાલા, આળશડા મોડી—બગોરે.
 સાઠડી પાડુ તો વાહલા, લોકડીઆ બગે,
 અશુઠો મરડુ તો પગના ઘુઘરા ગાજે—બગોરે
 સામુડી બગેરે, વેરણુ નણુદી બગે
 ઓ પેલી પાડેશણુને ઘેર વલોણુ વાગે—બગોરે
 જેને જેવો ભાવ હોય તેને, તેવુ થાયરે,
 નરસંઘઆના સ્વામી વીના રખે વહાણુલુ વાગે—બગોરે
 અધવચુકૃત પદર તીથી-લો. મા તીલકનો-ગરબો—
 પડવે, શુ શુરવિર સિહ સિધાવ્યારે,
 ઓ કેશરી હિંદ કુમાર શુ તલસાવ્યારે
 બીજે, બળાપો થાય થયા શુ વિયોગીરે,
 અદ્રશ્ય થયા શુ આપ ભારતના ભોગીરે.
 ત્રીજે, તિલક વીર હિંદનો હીરોરે,
 ગુમાવ્યો નર તે નાર મળે કયા વીરોરે
 ચોથે, તે ચતુરાઈ તરીતી ઝાઝીરે,
 જગાવીઓ ભારત દેશ રહ્યો આખો ગાજીરે
 પાંચમે, પ્રાકૃત તમારું સાલેરે,
 હિંદુભાગી કીધો દેશ કો'ને હવાલેરે
 છઠ્ઠે, જેતરી છેલ્લે અમને દીધોરે,
 સ્વરાજ્યની આપી આશ પ્યાલો પીધોરે
 સાતમનું, તે સત્ય શસ્ત્ર કીધુરે,
 દીવ્ય વિજય કરવા કાજ બીડું દીધુરે.

આડમે, તો આશ મોટી રાખીરે,
 યાહોમ કરી સરવસ્વ પ્રેમ રસ ચાખીરે
 નોમે, તો નર-રત્ન નમેરા કીધારે,
 હુ ખ વેઠયા દેશને કાજ ગયા કયા સીધારે
 દશમે, દાવાગિ ઉર સળગ્યોરે,
 વાદળ રૂપી એ યમ વેરી વળગ્યોરે
 એકાદશી, જે વૃત છે ફળ હારીરે,
 વૃત કરવા કિયે દેશ ગયા શુભશાળીરે
 બારસે, બેડી ધરી દેશ માટેરે,
 ખટ વર્ષ રહ્યા શુ કેદ સત્યને સાટેરે
 તેરસે, ત્રણ વાર જેલ મહેલ શોભાવીરે,
 પળાવવા તનના ટેક ગયા સૌ હારીરે
 ચૌદશે, ચિતવન તમારૂં કરીયેરે,
 દીન રજનીને ક્ષણ ક્ષણ, ધ્યાન તો ધરીયેરે
 પુનમે, તુજ પ્રેમ રહયમા રાચેરે,
 લોકમાન્ય દો કંઈ આદેશ—રહય એ યાચેરે

શ્રી રણછોડજીની પદર તીથીઓ—:રાગ ગરબી —

સખી પડવે પુરણુ બ્રહ્મ, જે કોઈ જાણેરે,
 રૂડો રણછોડજીરો ધર્મ વેદ વખાણેરે,
 સખી બીજે, બોડાણુજી બોલ બોલ્યા એવારે,
 રાખશે તો રહેશે તોલ, ઉપજે એવારે
 સખીત્રીજે, તે તુલસીના'વન પ્રભુજીને પ્યાસરે,
 હાથમા વાવે હરિના જન, શોભે સારારે

[૭૫]

સખી ચોથે ચાલ્યા જાય, વસમી વાટેરે,
 રૂઢીયામા રણુછોડરાય, મળવા માટેરે
 સખી પાંચમે પળીયા પથ, તડકા તનમારે,
 સેવા કરે હરિના જન, મોહ્યા મનમારે
 સખી છઠ્ઠે, છાપા અગ, ધણિના ધરીયારે,
 રાખે રૂઢિયા સાથે રગ, હવે મન હરીયારે
 સખી સાતમે, સુદર રયામ, મોહન મળીયારે,
 હુ તો આવીશ તમારે ગામ, ફેરા ફળીયારે
 સખી આઠમે, જોડી વહેલ, બળવત બેઠારે
 પુરવ દેશમા કરી મહેર પથમા પેઠારે,
 સખી નોમે, નમવા જાય, આણી ટેકરે,
 સેવક સુતા સાંગીમાય, હરી રથ હાકેરે
 સખી દશમે, આવ્યા ઠાકેર, હરણ રસીયારે,
 તે ઠેકાણે ઠાકેર, બહાલો મારો વસીયારે,
 સખી એકાદશી, ના દન, ગુગળી ઘેરયારે,
 મધરાતે આવ્યા મહારાજ, હેરણ હેરયારે
 સખી બારસે, બાધ્યા છે બધ સેવકને છાનારે
 સોનુ તો સવા વાલ પુણમા પામ્યારે,
 સખી તેરસે, ગુગળી ઘેર, પાછા ફરીઆરે,
 મધરાતે આવ્યા મહારાજ, કારજ સરીયારે
 સખી ચૌદશે ચરણામૃત પ્રેમે પીધારે,
 હરી કઠણ નહનાલાલ સદેશા ન કીધારે.

[૭૬]

સખી પુનેમે, પુજા થાય, શોભા સારીરે,
દરસન કરવાને જાય, નરરે નારીરે
સખી પદર તથો સાતવાર, જે કોઈ ગાયેરે,
તેને મળશે દ્વારકાનો નાથ વૈકુંઠ વાશેરે.

—રાગ ગરબી—(શકર વર.)

આજ મારે ઘેર સોહિયોરે, શકર આળ્યા ખાર,
ભીખ્યાએ તપ માડીયો, વડ શિવશકર ભરથાર

શકર વર સજ કરો —(ટંક)

ભીખ્યા ઉભા તપ કરેરે,

જેવા આળ્યા ઇશ,

મહા વનમા તપ માડીયા, તેને વહી ગયા જુગરે પચીસ—શં
મે તમને વર આપીયોરે, ભીખ્યા જાઓની ઘેર,
મેનાને મદીર વસો, મારે કરવી છે કંઈએક પેર—શ
ભીખ્યા ઉઠીને આવીયારે, માને લાગ્યા પાય,
મેના મા મે વર વર્યો, જેને ચૈાદ ભુવન મુખમાલ્ય—શ.
મેના મુખથી બોલીયારે, સાબળ ગવરી વાત,
લીખારીને શું વરા, એની કોઈ નથી જાણતું જાત—શ.
ઘરડો જોઈ લાભ નહીરે, બોલા મુખથી વાણ,
ખીજો વર હું નહીં વડ, શિવશકર પાખે જાણ—શ.
વૃદ્ધ વૃષભે ચડી આવીયોરે, જોગી સરખુ રૂપ,
એ વરને તું શું વરા, ખીજા છેરે ભૂતજમા ભુપ—શં.
વાઘાંબર શિવ હોડણેરે, મસ્તકે પ્રહ્લ કપાળ,
નાગ હાર હારાવળી શિવ, કંઠે સોમયે રૂદ્રમાળ્ય—શં.

જટાજુટ ભરમે ભરયોરે, અગે વીટયા નાગ,
 મેના મનમા લાજ્યા, એને નથીરે દીધાનો લાગ-શ
 મેના મુરછાગત હવારે, પડીયા ધરણી હેઠ,
 ઉમયાએ મનવીમાસીયુ, મારે કરવી તે કઇ એક પેર-શ.
 ઉમયા કહે સુણો નાથજીરે, મેના થઇ છે મૂઠ,
 તુજને કેા જાણે નહીં તારે આદ અતર તે ગૃહ-શ.
 ઉમયા કહે સુણો નાથજીરે, કરોની રૂપ પ્રકાશ,
 પુરમા જોવા સહુ મળ્યા, તારી થાયરે જગમા હાસ-શ
 વચને રૂપ પ્રકાસીયુરે, સુરજ કોટિ પ્રકાશ,
 સોળ કળા શરી જગમગે, ગગ મસ્તકે લીધો વાસ-શ.
 શંકર નામે સાબળ્યો રે, વસે તે વાસ કૈલાસ,
 કાને કુડલ હળહળે, ઉર કૈસ્તુભ મણિનો હાર-શ.
 મે તુને જાણ્યો સદારે, ઝોળખીયો ઝોણીવાર,
 વચને વિશ્વભર થયા, જોઇ હસવાને લાગી નાર-શ
 શંકર-સજ થઇ આવીયારે, ઉભા તોરણ ખાર,
 મેના મનમા હરખીયા, હવે છે રે દીધાનો લાગ-શ
 પોખી લીધા પદમનીરે, પીઠી નાખી ચાર,
 નાક સાહી વર નરખીયારે, જીરે બેસણુ સુનાના પાટ-શ
 કન્યાએ ઝકણુ પેહેરીયારે, પડી પાનેતરે ગાઠ,
 અતર પટ આડે ધરયા જીરે, હોઘરે તબોળે છાટ-શ.
 ઉમયા શંકર પરણીયારે, પોતા મનમા કોડ,
 કુખજીખાઇ ચરણે નમે, મળી સરખેને સરખી જોડ-શ.
 "નાગર સ્ત્રીઓમા ગવાતા ગીત" મંથી.

પ્રીતમકૃત—:રણુછોડજીની ગરબી:—

ધન્ય હાકોર રૂડ ગામ, વસે મારો વહાલોરે,
શામળીઓજી ચતુર સુભાણુ, તેને જોવા ચાલોરે
બહુ જોડાણની પ્રીત, પ્રભુજી પધારથારે,
અહીં આ આવી ઉત્તમ કીધા કે, અધમ ઓધારથારે
ઘણા પાપી તે પાવન થાય, દરશન કરતારે,
દુખ જન્મ મરણના જાય, સામા ડગ ભરતારે
એવો આનંદ રૂપી અખડ, અતરબીરે,
વહાલો પ્રેમ તણે વશ થાય, પ્રીતમનો સ્વામીરે,
એતો ભક્ત તેણે વશ થાય, પ્રીતમનો સ્વામીરે

— કેકેત્રી —

ક કુ છારી ક કોતરી મોકલે, કોડે કરવે સુમદ્રા બેન—વીરા વહેલા આવજો
દેવ દુદાળાને લાવજો, એ છે પાર્વતીના પુત્ર—વીરા વહેલા આવજો
શ્રોતૃણુ અળદેવ બે બાધના, પવિત્ર પીતા વાસુદેવ—વીરા વહેલા આવજો.
પાય પાડવ દાસ તે તમતણા, હરનીશ જપે તમાઝ તામ—વીરા
જગતજનેતા દેવકી ને રાહીણી, અજણાદેની તમારા માત—વીરા
ભત્રીજા બલા મન ભારના, તમ આવે થારે સુખ ચેન—વીરા
રાણી રૂમજીરે સતમામાને જીયુનતી મહ વીરા વહેલા આવજો
બીડબજન મારી ભાભીજો, સોળ સહજ એકસોને આઠ—વીરા
કઠ જેઠ દીયરીઆને કોડ ધણી, તમે ભતારણુ બચવાન—વીરા
સમયે જાદવ સધળાને લાવજો, બીજી ઉત્તમ વગણુ અનેક—વીરા
વેદ વાચના વીપ્રને લાવજો, બીજો સર્વે કુટુંબ પરીવાર—વીરા
થોડુ લખ્યુ ધણુ કરી વાચજો, પ્રભુ નોધારાના આધાર—વીરા
પ્રિતીદ્રષ્ટેયે પધારજો, જેના મુણનો શેષ ન પામે પાર—વીરા વહેલા આવજો.

નરસૈમહેતા કૃત—દાણુલીલાની ગરબી —

હારે દાણુ માગેરે દાણુ, માગે, હારે તારી મીઠડીના બોલ બાણુ વાગેરે
 હારે કાન કીયા મુનકનો સુમો, હારે કાન મારગ વચ્ચે હોમોરે
 હારે કાન કીયા મુનકનો રસીયે હારે માગ મારગ વચ્ચે વશિયોરે
 હારે કાન કીયા મુનકનો દાણુ, હારે મરી નવનગ ચુદડી તાણુરે.
 હારે કાન કીયા મુનકનો મેહોતો, હારે કાન મારા માગ્ય નયમા રહેતોરે
 હારે કાન જળ જુમનાને અરે, હારે એમા કાણુ જીતે ને કાણુ હારેરે
 હારે કાન એમા નથી સાકર નથી મેવા, હારે ખાટી છાશમા શુ આજ્યોલેવારે
 હારે મહેતા નરસંધના સ્વામીને વારી, હારે ગો, ગોવાળીયામા આગીરે
 પ્રીતમ કૃત —રાગ ગરબી —

ગરજીરેતમનેદીઠાતેગીરધારી, મતલબીયાછોમેહનમોસારી ગરજી
 મનેરે માયા લાગી છે તમારી, મારે મનઝાઝી છે મોસારી,
 વાલારે મને શા મારે વશારી ગરજી,
 પહેલીરેમનેખબરઆવીપડતી, એનીસાથેપ્રીત નહીરે કરતી,
 વા'લા તો મને મેલી ગયા રડતી ગરજી
 મેતોરેજાણુ ઉજળુ તે દુધહશે, તેનેરેખાનેવાહયામનેછાશે,
 રહીતી હુ તો તારે વિશ્વાસે ગરજી
 જસોદાના કાનતમેરે કાળા કર્યારે બહુ આજ્યો તાણુ આળા,
 તે પર હુ તો મોહી છુ નહલાલા ગરજી
 હવેરેહરજી ઘણુ થયુ ગીરધારી ક્ષમા કરો ચુક થઈ છે મારી,
 થઈને રહી છુ દાસી હુ તમારી ગરજી
 પ્રીતમના સ્વામીમને મળીયા, દુખરેમારાજનમ તણાટળીયા.
 ગોખીરે સહુ આનંદથી મળીયા ગરજી

તુળસી વિવાહ — :રાગ-ગરબો —

હમારા તુળસીને મહાદેના માગા,
મહાદેવના માગા દાદા પાછારે વાળો,
એક જટા ને જળાધારી,
હો રામ તુળસી હરહર પ્રદ્ધા-તુળસી બાળકુવારા-
હમારા તુળસીને પ્રાદ્ધાના માગા,
પ્રદ્ધા તો સુષ્ટી નીપજવે-હો રામ તુળસી૦
હમારાં તુળસીને ગણપતિના માગા,
ગણપતિના માગા દાદા પાછારે વાળો,
હુંડ મોટી ને શુંડ લાખી,-હો રામ તુળસી૦
હમારાં તુળસીને ચંદ્રમાના માગા,
ચંદ્રમાના માગા દાદા પાછારે વાળો,
કોર ખાંડી ને પાપણ મોટી-હો રામ તુળસી૦
હમારાં તુળસીને સૂર્યના માગા,
સૂર્યના માગા દાદા પાછારે વાળો,
સૂર્ય આકરો ને તાપ બહુ પડે-હો રામ તુળસી૦
હમારાં તુળસીને હરીઆના માગા,
હરીઆના માગા દાદા પાછારે વાળો,
હરીઓ તો ચોપાસ ભરીઓ-હો રામ તુળસી૦
હમારાં તુળસીને હરમાનના માગા,
હરમાનના માગા દાદા પાછારે વાળો,
તેલ ચઢે ને ચીર ચીગટાય,-હો રામ તુળસી૦
હમારાં તુળસીને કૃષ્ણના માગા,
કૃષ્ણનાં માગાં દાદા માથે ચઢાવો.
એક ઠાકોર ને જીજી હંકસઈ-હો રામ તુળસી હસવારે લાખી-

રૂઘનાથકૃત — રાગ ગરબી:—

નવા નદ આમના ગોવાળીયા, માહે નંદકુવર સરહાર,
સહુ આળ્યા સાકડી પોળમારે ત્યા રોડી રાધા નાર-નવા.
કે'હાને ગોવાળાને એમ કહ્યું, એને સહુ મળી લો સ કેત,
માહેથી જવાના પામે જીવતી, એતો ફરી ફરી દગો દેત-નવા
ભારી હાર તોડી નાખુ નારના ફોડું મહીડા કેડ માટ,
મારે ઘણું દહાડાની દાઝ છે, આપણી ઓળગે છે એ વાટ-નવા
દાણુ ચોરી કરીને ઘર સર્જુ છે, આજ ભલી આવી છે હાથ,
રૂઘનાથના સ્વામીને કેહેવાને, સહુ ભરી લઈશુ સ ગાય-નવા

રૂઘનાથકૃત— રાગ ગરબી —

મારો મારગ મેહેલોને માવળ, તમે જવાદો જડુનાથ,
માટ મહિડાનુ ભારે થયુ, મારો જય સધયરનો સાથ-મારો.
કેમ રોડી રહા છો કહાનળ, કાઈ શુ કરવુ છે કામ,
મારો પાલવ મેહેલો પાતળા, અળગા રહો સુદર શ્યામ-મારો.
દાણુ દધિનુ જાણ્યુ નથી, નવુ નહિ થાય આજ,
પરનારિને નવ રોડીએ, કપડુ છે કસનું રાજ-મારો.
ગેડી ગોવાળે ઉચી કરી, ત્યારે જોડયા ગોપીકાજી હાથ,
રૂઘનાથના સ્વામી શામળા, માડુ જાણે જગનાથ-મારો.

રૂઘનાથકૃત— રાગ-ગરબી —

તુને જાના નહિ દેઉ જીવતી, દાન લીધા વિના આજ,
આને વાત કરે છે વઢવા તણી, વહેવારમા શી લાજ-તુને.
એથી ત્યા હરબી વાહવાહ પીઉ, લાવો લાવો કરે તે કોક,
રાજ કે સરખનું કેટલુ, મારો અમલ છે ચઉદ લોક-તુને.

તુ અબાણી થઈ ગોપીકા, માફ નવ દીધુ તે દાણુ,
ચાર જુગમા નદરાયનુ, દાણુ ગોરસનુ પરમાણુ-તુને
મે ઘણી ઘણી દીઠી ગોવાલણી, ઠગ તુજ સરખી નહી કોય,
રૂઘનાથના પ્રણુને છેતરી, કેવી જાય છે આજ જોય-તુને.

રૂઘનાથકૃત—રાગ ગરબી —

અલ્યા વેગળો રહે વરણાગીયા, મે જોયુ તારૂં જોર,
કે સ સાફ નાશી આવીયો, થઈ રહ્યો નદકીશોર-અં
આશા અભિમાને બોલવુ, કંઠાન કીજે નહિ મોટાઇ,
પુલ અબાણ્યા આગળહાકીએ, વાહાલા હુ નહીં જાઉં વહાઈ-અં
વાત જવા દેને દાણુની, પીએ તો ગોરસ પાઉ,
તમે નવરા છો નદલાલજી, હુ મારગ ખોટી થાઉ-અં
મહિ મીઠા બોલે તો મળે, વાહાલા વઢવાની શી વાત,
રૂઘનાથના સ્વામી શામળા, મળીશુ માઝમ રાત-અં
નરસીંહમહેતા કૃત.—સુભદ્રાજીનુ મોસાણુ—રાગ ગરબી
હસ્તિનાપુર થકી પત્રજ આવ્યુ, વાસુદેવે તે પોતે વચાવ્યુ,
માતા દેવકી કહે મારે જાવુ, જીવણુને મોકલોરે મોસાણુ,

સુદીર વરને મોકલોરે મોસાણુ-૧

ખગલદ્ર ખધાવીનેરે જોડ, તમે તેડી ચાલો રણુછોડ,
જેમ પોહોચે બેનજીના કોડ—જીવણુજીં સુદીરં—૨
તેડી ચાલો એધવ-અકુર, સાથે જાદવ સઘળારે શુર,
નથી હસ્તિનાપુર કાઈ દુર—જીવણુજીં સુદીરં—૩
ઉચ્ચસેન એણીપેર બોલે, નહિ ધર્મ તણે કોઈ તોલે,
જાવુ સર્ગા સખધીને બોલે.—જીવણુજીં સુદીરં—૪

[૮૩]

પાત્ર પાંડવ દાસ તમારા, એ તો વહાલા સગારે અમારા,
તમે જાઓને જુગના અધારા—જીવણજીં સુદીર૦-૫
શ્રી કૃષ્ણ કહે મારે જાણુ, જઈ સગા સમે તારે થાણુ,
પાંડવો ઘેર પગરણ આંચુ—જીવણજીં સુદીર૦-૬
રાય સાડયા તે યજ્ઞની રીતે, પુરુષોત્તમ સાડયારે પ્રીતે,
હરી લઈ આદ્યા નવનીધે—જીવણજીં સુદીર૦-૭
વિવિધ વસ્ત્ર લીધા અતિ સાર, ચીર ચુદડી મુકતાઈના હારે,
ખીજ સાથે લીધા સણગાર—જીવણજીં સુદીર૦-૮
એણ સહસ્ર એકસો નેરે આઠ મળીઆ ઠકરાણીના ઠાઠ,
સુભદ્રાજી જુએ છે વાટ—જીવણજીં સુદીર૦-૯
સત્યભામા ને જાણુરેવતી, રાણી રૂક્મણીનેરે રેવતી,
સાથે લક્ષ્મીજીનેરે રતી—જીવણજીં સુદીર૦-૧૦
સાથે સુભટ મળ્યાછેરે જોડે, છપ્પનકોટી જાદવ ચડયા ઘોડે,
વાગે ઢાલ ફડકીની જોડે—જીવણજીં સુદીર૦-૧૧
રથ રેવત આકઝમાળ, ઘોરી કોટે છે ધુધરમાળ,
આવી પહોંચ્યા છે દીન દયાળ

જીવણજી આવીયારે મોસાળે, સુદરવર આવીયારે મોસાળે—૧૨
આવી પ્રહોચ્યાછે અતરજામી, ત્યાતો ધર્મ રહ્યા શીશનામી,
મળ્યા મેહેતા નરસૈયાના રવામી
જીવણજી આવ્યારે મોસાળે, સુદરવર આવીયારે મોસાળે—૧૩

[૮૪]

સુભદ્રાજીનાં અવસરની વધામણી—રાગ ગરબી—

હસ્તિનાપુરથી પત્રજ આવ્યું, વાસુદેવે તે પોતે વચાવ્યું,
પાંડવો ઘેર પગરણ આવ્યું, મોહનજીને મોકલોરે મોસાળું,
જીવણજીને મોકલોરે મોસાળું—૧

વિપ્ર વધામણી લઈ આવ્યા, કાગળીઆ શ્રીકૃષ્ણજીને વચાવ્યા,
લઈ વાસુદેવજી પાસે આવ્યા, મોહનજીને મોકલોરે
જીવણજીને—૨

એટલે જોડ્યા તે દેવકી માત, તમે સાબળો શ્રીકૃષ્ણ વાત,
મોથી બેનીને અવસર જાત—મોહનજીને જીવણજીને—૩
હવે કૃષ્ણ કહે મારે જાવું, જાદવ કુળમા સરવેને કહાવું,
માતા દેવકી કહે તત્ક્ષણ જાવું—મોહનજીને જીવણજીને—૪
ઉત્તરેન એણીપેર જોલે, ના આવે ધર્મ તણે કોઈ તોલે,
જાવું સગા સબધીને જોલે—મોહનજીને જીવણજીને—૫

સુભદ્રાજીનું મોસાળું—રાગ ગરબી—

મોહનજીએ મોકલ્યુંરે મોસાળું, જીવણજીએ મોકલ્યુંરે મોસાળું,
મારૂં મોસાળું મલખતું આવે, મેઘાડબરની પેઠે ગાજે,
મોહનજી—જીવણજી—

મારૂં મોસાળું આવ્યુંરે શેરી, મે તો કુલડા નાખ્યા છે વેરી,
મોહનજી—જીવણજી—

મારૂં મોસાળું આવ્યુંરે પોળે, મે તો નાળીએર વધેર્યાં છે ભેડે;
જીવણજી—જીવણજી—

[૮૫]

મારૂં મોસાળુ આંચુ છે ખડકી, મારી હુઝળી ઝાટો ભડકી,

મોહનજી૦-જીવણુજી૦

મારા આંચા છે ભાઈલોભાઈ, મેતો ધબકે શુ સેવ ઓસાવી;

જીવણુજી૦-જીવણુજી૦

મેતો જોળલે ખાડ પીરસાવી, મારી નાની નણક રીસાવી;

મોહનજી૦-જીવણુજી૦

નણહી આવડો ન કરીએ હાડો, નહીં દેખાડુ પોળકે પાડો;

મોહનજી૦-જીવણુજી૦

નણહી આવડો ન કરીએ ટેક, નહીં દેખાડુ રૂપેયો એક;

મોહનજી૦-જીવણુજી૦

નણહી આવડુ ન કરીએ ઝાઝુ, મારા વીરા વડે હું તો ગાજુ,

મોહનજી૦-જીવણુજી૦

—:રાધા વિવાહ—

પ્રથમ શ્રી સારદા વરણુવુ, શ્રી ગુરૂને લાગુજી પાય,

વહેવા ગાઈએરે રાધા કૃષ્ણનો મનમા હરખ નમાય

ગ્રીજ મડળ અતિ શોભતાયે, ત્યા વસાવ્યાજી ગામ,

ગ્રિજ અતિ શોભતાયે, ત્યા જરસાણુરે ગામ

આહિર સૌ કોઈ ત્યા વસે, અધિ પતી છે બીણુભાણુ

તેને તે એક પુત્રી હતી, પાડયુ રાધારે નામ,

કાકુ ને વેલુ બેલતી બહાલી લાગે ઠામોઠામ

સાત વરસનો સમય થયો, થયો કન્યાદે કાળ,

માત પિતા બંધુ હુજીયાં કરે વહેવાના વિચાર.

દોળે મળીરે સર્વ સુદરી, વીનવે પોતાની વાત;
 ઉપવન રમવા અમે જઈએ, રમવા રાધા-એ સઘાત-વરદે૦
 વચન શુભીને મન હરખીયા, તેડી પોતાનું તન
 આભુમણુ અંગે ધારીયા, થયા સૌ ખુશી જન.-વરદે૦
 વદન જોતીને દ્રષ્ટે ન્યાળતી, લેતી ભમિણુવારે માત,
 આજ્ઞા માગીને સચર્યા, રમવા સહીયરો સાથ -વરદે૦
 કઠ ઉપર કર નાખીને, હસતી ચાલીરે વન,
 વનની શોભારે શી કહું, થાકે સહુસ્ર વદત -વરદે૦
 ઉપવન અતિ સર્વે શોભતા, વૃક્ષ જાળ તાલ તમાલ,
 લર્વીંગ લતા અને કેતકી, મધુકર કરેરે ગુજાર -વરદે૦
 મોર ચકોરને કોકીલા, કરે શબ્દ રસાળ,
 ભપેચારે પિયુ પિયુ કરે ને રમે પ્રિજનારે ખાળ-વરદે૦
 કેા પદરની ને શોળની, સઘળી સરખે પ્રમાણ,
 કેા ગોરી ને શામળી, કેાઈ લીનેરે વાત-વરદે૦
 ચતુર શીરોમણી રાધિકા, રામા રૂપનું ધ્યાન,
 સઘળા સખામળી ગોપના, આઁયા બ્યા ભગવાન-વરદે૦
 રમીએ તે સર્વે સામટા, કરીએ એક વિચાર,
 આસરણુ ધરીએ પુષ્પના, સજીએ બહુ શણગાર-વરદે૦
 પુલના ચણીયા ને કુલની ઓધણી, કુલની ચોળી ને ચીર,
 કુલે પુલ્લી સહ સુદરી, અલખેલી આહીર-વરદે૦

વલણ } રમે રાધિકા રૂપમા રંગ રાવી, ફરે કામિની કેવી જોએને માતી,
 } સર્વે સુદરી એકઠી હામ પામી, જ્યો તેને સુદરીનારે સ્વામી.

[૮૭]

ગેડી દડો રમે કૃષ્ણજી, રમતા આઠ્યા વન,
 નયને તે નીરખ્યાં રાધીકા, નીરખી મહોયાજી મન-વરરે
 કામિની કહે સુણો કૃષ્ણજી, સુણો મુખનીરે વાત,
 અમને રમાડો કે તમે રમો, દડો આવેજી હાથ-વરરે
 દડો લઈ દામોદરે, ફેક્યો રાધાની પાસ,
 હસતેરે હસતે આલીયા, અમથુ કરોરે હાસ-વરરે
 તમેરે થાઓ વર લીઠલા, રાધા કન્યારે થાય,
 એમ કરીએ વર બેવડો, બુગમા બેડું કહેવાય-વરરે
 વિધાત્રાએ વાર કીધું, સરખા સરખીરે જોડ,
 કોઈ જરી ન કાઢી થકે, ગુણ રૂપમા જોડ-વરરે
 એક રાધાનીરે મા થઈ, એક કૃષ્ણની માત,
 બોલ મેળાપ કન્યા હવા, સોવાસણ મળી ચાર-વરરે
 એક કદમનેરે છાયડે, કરવા સઘળીરે રીત,
 પીઠી તે પ્રમદાને ચઢે, ગાય વેવાહનારે ગીત-વરરે
 કહાન કુવર પરણાવીએ, બેને કરી વરમાળ
 માનીની સર્વે ટોળે મળી, ખુશી થઈ તત્કાળ-વરરે
 ચતુરાયે તે ચોરી રચી, બાધ્યો કંકણ હાથ,
 છોડને છોરા દોરડો, તેડ તારા નહજી તાત-વરરે
 કંકણ હરિથી છુટે નહિ, કરવા સઘળીરે રીત,
 ધુવઠડો તે ગ્રહી કરી, જોતી હરિ ધરી પ્રીત-વરરે

વલણ } અહીં ધુધરો કામિની કથ જોતી,
 અહીં નેવને માનીની મન મ્હોતી.

વઢન વિકાર્યુરે વિકૃલે, ઠગવા ગોપીરે નાર,
 ક્યાન ધરે જોગી તણા, રામા ઘેર રમત અપાર-વરરે૦
 કૃષ્ણુ કહે શુભો કામિની, મારા મુખનીરે વાત,
 નિત્ય ઉઠી રમવારે આવળે, કરશુ આવો સધાન-વરરે૦
 રમીને રાધા ગઢ એકલી, આવી પોતાને ઘેર,
 કુવરીનુ મુખ કરમાઈ ગયુ જનનીએ પુછીરે પેર-વરરે૦
 કામણ કરીનેરે કુવરી, રમી તુ કોની સાર,
 શુષ્ક માતા વર વિકૃલે, રમી તેનીરે સાથ-વરરે૦
 સહિયર મળીને વહેવા કર્યો, સસરા શ્રી નદરાય,
 સાસુ મારીરે જસોમતી, કર્યા વર જગરાય-વરરે૦
 ચતુરાયે ચોરી રચી, રચ્યો સાર કસાર,
 વેદ મત્રે તે જમાડીને, પામ્યા હુષ અપાર-વરરે૦
 સોનાના થાળ અણાવીયે, રૂપલા ઝારીરે હાથ,
 ઘી અણાવોરે ગૌરી તણા, પીરસો સૌ સાથ-વરરે૦
 કૃષ્ણ જમાડે રાધાજીને, કૃષ્ણ ને રાધીકાય,
 પરણીને ઉઠ્યારે પ્રેમદા, સુદરી સાસરે જાય-વરરે૦
 લક્ષ્મી ગીતાવળી—પ્રભાત—રાગ-ગરબો—
 સુરજ ઉગ્યારે કેવડીઆની રૂણસે કે વહાણેલા ભલે વાયારે,
 સુતા જાગોરે વાસુદેવના નદ કે વહાણેલા ભલે વાયારે.
 તમ જાગેરે જાગે સહુ દેવ કે વહાણેલા ભલે વાયારે,
 લેજો લેજોરે પીતળના લોટા કે વહાણેલા ભલે વાયારે.
 દાતણુ કરજોરે તુળસીમે ક્યારે કે વહાણેલાં ભલે વાયારે,

[૮૯]

સુખ ધોળેરે ગંગાજળ પાણી કે વાહાણેલા ભલે વાચારે
 સુખ હુછળેરે પામરીઆને છંડે કે વાહાણેલા ભલે વાચારે,
 નામ લેળેરે શ્રી રામના નામ કે વાહાણેલા ભલે વાચારે.
 સુરજ ઉગ્યોરે કેવડીઆની કૃષ્ણસે કે વાહાણેલા ભલે વાચારે,
 સુતા જાગેરે ક્ષણીના કથ કે વાહાણેલા ભલે વાચારે.
 તમ જાગેરે જાગે સહુ લોક કે વાહાણેલા ભલે વાચારે,
 લેળે લેળેરે સડાસના લોટા કે વાહાણેલા ભલે વાચારે
 દાતણ કરળેરે ઉકરડાની ટોચે કે વાહાણેલા ભલે વાચારે,
 સુખ ધોળેરે ખાળકુડીના પાણી કે વાહાણેલા ભલે વાચારે
 સુખ લોળેરે મસોતારે છંડે કે વાહાણેલા ભલે વાચારે,
 નામ લેળેરે તમારા જાપના નામ કે વાહાણેલા વાચારે

— રૂપમણી હરણ —

પ્રથમ શ્રીગુરુ પદ પ્રણમ હુ પ્રીતે શ્રી કૃષ્ણ રૂપ હૃદય ધર,
 શ્રી રૂપમણીજીનો વિવાહ સંલેપે, પદ બધ પ્રેમ ધરી કર
 શ્રી ભાગવત દશમસ્કંધ મધ્યે ત્રેપનમા અધ્યાય વિષેરે,
 શુકજી કહેસુણો રાય રૂપમણીજીનું હરણ કર્યું દારિકાધીશેરે
 વૈદર્ભ દેશ વિખ્યાત રાજાજી, કુંદન પુર ત્યા કોડામણેરે,
 રાજ્ય રૂડુ ભીમકરાય ભુપતિનું, ભાગ્ય શું વરણવું તે તણેરે
 પાત્ર પુત્ર તેમા જ્યેષ્ઠ રૂકમૈયો, પુત્રી છે એક શ્રી રૂકિમણીરે,
 પ્રકટયા છે શ્રી મહાલક્ષ્મીજી પોતે, શુભ શા શા ગાઉ હુ તેનાવણીરે
 કન્યા કાળ કુવરીનો આગ્યો, માતા પિતાએ મન ધરીયુરે
 રૂપ શુભ સમોવડ શી રીતે, શ્રીકૃષ્ણ વરે વીચારીયુ રે,
 કુંદન સહોદર સૌ કો ને જાણ્યું, એક રૂકમૈયાને ત્રા ગમ્યું રે.

એરે ગોવાળ ક્યમ વરે મારી ભગિની, કન્યા દીધી ત્યા નમ્યુરે;
 દમ ઘોષનો સુત શીશુપાળ રાજા, કુળવત છે જગનામનારે
 તેની સઘાતે મારી જેન પરણાવુ, સમર્થકો સમે કામનારે,
 એમ કહી તતકાળજ ભઠથો, વેગે કહાવ્યુ શિશુપાળનેરે.
 લમ ઉપર જાન લઈવહેલા આવો, સગે આવે બહુ ભુપાળનેરે,
 શુભી એમ સન્માન સૌ ઉકયા, ઉદ્યોગ માડો વહેવા તણારે
 શુભી રૂકિમણીજીને તો ઝાળ લાગી, ઉર પરિતાપ થયો ઘણારે,
 જે જે દેશથી જે દિજ આવે, તેને પુછીને નિશ્ચ કયુરે.
 સર્વે કહે નહિ કો કૃષ્ણ તોલે, સાભળીને ચિત્ત ત્યા ઠયુરે,
 નારદે પણ કહ્યુ સૌ શુભ પુરણ, એક શ્રીકૃષ્ણ નિશ્ચય કરીરે
 એમ શુભી દેહ આત્મા પોતાનો, મન થકી અખ્યો શ્રીહરિરે,
 અન્ન ન આવે ને નિદ્રા ન આવે, કહેવાય નહી દુખ કેઇનેરે,
 નાથ સભારે ને વિશ્વાસ મૂકે, રાત દિવસ કાઠે રોઇનેરે,
 એવામા જાન લેઇ શિશુપાળ આવ્યો, સાથે છેરાજાળીજા બહુરે,
 કાશી રાજા દતવક જરાસઘ, શાલવ સહિત સેના સઉરે
 સહામા જઇ ભુપે સન્માન કરીને, લાવી ઉતાર્યા છે બાગમારે,
 આવ્યો છે કોડે જશે મોટી ખોડે, ધિક્કાર ફટ એના ભાગ્યમારે
 દુષ્ટ આવ્યો શુભી કુવરીજીને, તાલાવેલી લાગી તનમારે
 કેમ કડ કોની સઘાતે કહાવુ, ધારે વિચારે છે મનમારે,
 એવામા એક આશ્રિતદ્વિજ ધરનો, આવ્યો દેખી ધાયુ' ચિત્તમારે,
 શાન કયો તેડીને સુકુમારી આવો શુરજી એકાતમારે.
 તેડી ખેસાડી કીધો મનસુખો, પત્ર લખી એક આપીયુરે,
 દ્રાસ મતિ પતિને જઇ કહેજો, જેવુ છે ઉર સુખ આપીયુરે.

ત્રણ દિવસમા છે લગ્ન તે કહેજો, વહેલા વળીજો પેણુ પથનેરે,
અચીકા પુણ પાછી વળુ જ્યાથી મુજોને વરે કહેજો કથનેરે
શીખવી સદેશો ને વિપ્ર વળાવ્યો, વાડવ ચાલ્યો વેગે કરીરે,
વાત છે તે ગમતી એક દિવસમા દારિકા દેખાડી શ્રી હરિરે,
નિરખતો નગર શોભા દિજ ચાલ્યો, જોઈ પ્રસન્ન બહુ થયોરે
પુછતો પુછતો હરિ મહેલે આવ્યો, દારે આવીને ઉભો રહ્યોરે,
પ્રભુજીને કહાવ્યુ પ્રતિહારી સાથે, કહે કોઈ પ્રાણી આવીયોરે
આજા જો હોય તો મહેલમા આવે પત્ર કોઈનું લાવીયોરે,
દારપાળે સભળાવ્યુ પ્રભુજીને, પત્રની વાત ત્યા સાભળીરે
નાથ કહે લાવો દિજ રજો ખાજો, અતરજામી બોલ્યા હશીરે
સાભળી વચન ને સેવક દોડયા, ભટજીને ભુવનમા લાવીયારે.
દેખી પ્રભુ સિંહાસનથી ઉઠયા, દિજ વર ત્યા પધરાવીયારે,
અર્ધપાદ સહિત પુજા કીધી વિધિએ, વદન કીધુ વિન્ધ ભરેરે
લોજન કરાવીને તળાવ આપ્યુ, પોઢાડયા ચાર શૈયા પરેરે,
પાસે બેઠા એક શ્રી હરિ પોતે, અવર નહિ કૈાઈ તે સમેરે.
હસ્ત જોડી શ્રી હરિ એમ બોલ્યા, ધન્ય ભાગ્ય પધાર્યા તમેરે,
તમ સરખા મહામુની વર દુર્લભ સતોપી સત તપોનીધીરે.
વિનય વિવેક મધુર વચનથી, આગતા સ્વાગતા બહુ કીધીરે,
કહો રૂપિ કારણ આવ્યાનું હવે, કોણ દેશથી આવીયારે
વૈદર્ભ દેશ વિષે અમો વશીએ, પત્રે આપ્યુ એક લાવીયારે,
આદર સહિત લીધો પત્ર પ્રભુજીએ, ખ્યારીનું છે ઉર આપીયુરે.
જોતા આસુના બીંદુ માહે હીઠા, વિરહમુદ્રા માહે છાપીયુરે,
પ્રીતિ પ્રિયાની લહી નેત્ર ભરાયાં, ગદગદ કંઠ થયાં બહુરે.

[૬૨]

પત્ર આપ્યું પાછું ભટજીના કરમા, વાચો તમે અને હું શુભરે
 વાચે છે વિપ્રને શામ ધરે શ્રવણે, પ્રથમ લખ્યું એમ પ્રેમદારે;
 સ્વસ્તી શ્રી દ્વારિકાના નાયક, રાજ રાજેશ્વર છે સદારે
 ત્રિભુવન નાથ અનાથના બધું સમર્થ ચતુર ચિતામણીરે,
 કુદન પુરથી લિખીનગ તમ પદ પકજ કિ કરી રૂકિમણીરે
 પ્રાણપતિ અભિવદન તેના અગણિત સેના લાવજોરે,
 જેમ અત્રે રાખી છે તેમજ રહી છું કુશળ સહીત વહેલા આવજોરે
 અપરચ એજ લખ્યા કારણ છે સૌ ગુણનીધિમા શુભ્યા હરિરે.
 તે થકી ચિત્ત મ્હારૂં લોભાણું, મન થકી હું તમને વરીરે,
 આપ કહેશો કુળવત કન્યાને, ન ઘટે કહેવું સ્હામું કથનેરે,
 તોપણ સત્ય લોકિકની રીતે, પળવું પુન્યના પથનેરે
 હું તો તમારી સદા છું વિચારો, તે માટે મન તમમા ઠરેરે,
 પણ કીર્તી શુભી વિશ્વમા વનિતા, કેણુ એવી તણુને ના વરેરે
 માટે સોવાતની એકજ કહું છું, આવે સમે રખે ચુકતારે
 ત્રણ દિવસમા છે લગ્ન પારવતી, પુણ્ય ત્યાથી રખે મૂકતારે.
 તેડયો રૂકમૈયાનો શિશુપાળ આવ્યો, ખીજ સૌને તમે ભાવતારે,
 સિંહનો ભાગ શિઆળ ના પામે,, જોજો આળસ ઉર લાવતારે
 આળસ કરશે જો જીવન મારા, તો મારા પ્રાણ નિશ્ચેજશેરે,
 જન્મો જન્મ તમને નહિ ભુલું, જ્યારે મળીશુ ત્યારે મુખ થશેરે.

વલણું.

મુખ થશે પ્રિયતમજી, જ્યારે થકેશો હાથ,
 દાસ ભણી રૂથા કરો, પ્રભુ દીનાનાથ

૧૨ ૧ ૧૨
 ૧૨ ૧ ૧૨

—કુવરી ગીત—

જીરે પ્રસાતે રાધાની માડી જાગી,
 તેના મનમા તે ચટપટી લાગી—કુવરીએ શુ કયું.
 તે તો હુખના હુગર રેલ્યા, તે કુળના મારગ મહેલ્યા—કુવરી
 તે તો કુળમા લગાડી આમી, ત્હને કોણે મળ્યો છે સ્વામી—કુવરી
 તુ તો મીઠીને તને કોણે દીઠી, ત્હને કોણે ચઢાવી પીઠી—કુવરી
 તે તો કંઈ નગરીમા હત વહેર્યો, તે ચુડો કેનો પહેર્યો—કુવરી
 તે તો ક્યારે માડવડા રોખ્યા, ત્હારા વરને કોણે પહોંક્યા—કુવરી
 ત્યા તો ક્યા દેવતા આવીયા,
 ત્હને વેદ કોણે ભણાવ્યા—કુવરી
 તને કોણે ઓરાદી વરણી,
 તુ કેની સાથે પરણી—કુવરી
 ત્યા કોણે કયું સૌ તૈયાર,
 તને કોણે જમાડ્યો કસાર—કુવરી
 તે તો જીવતા શીશ મ્હારા વહેર્યો,
 પાનેતર કેના પેહેર્યો—કુવરી
 તે તો જીવતા શીશ મ્હારા સાધ્યા,
 તે મીઠળ કેના બાધ્યા—કુવરી
 તને કોણે આ મતિ આલી,
 વરમાળા- તે કેની આ ઘાલી—કુવરી
 ત્યા તે કોણે કહ્યા ને કોણે સાંભળ્યા,
 તારી કોણે ઉરાડી વાત.—કુવરી

[૬૪]

જીરે પ્રભાતે રાધિકા રાણી ભગીરે,
 તે તો માતાને કહેવા લાગીરે—માતા મેં સાડું કંઈ.
 મેં તો હું ખના હું ગર નથી રેલ્યા,
 મેં કુળ મારગ નથી મેલ્યારે—માતાં
 મેં તો કુળમા લગાડી નથી ખામી,
 મને મળ્યો છે રાજનો સ્વામી—માતાં
 હું તો મીઠી ને જશોદાએ દીડી,
 મ્હને સૈયરે ચઢાવી પીઠી—માતાં
 મેં તો મથુરા નગરે હત વેયો,
 મેં ચુડલા અવિચળ પહેર્યા—માતાં
 મારા વનમા માડવડા રોખ્યા,
 મારા વરને ભિમયાએ પહોંકયા—માતાં
 ત્યાં તો ત્રીસ કરોડ દેવ આંચ્યા,
 મને તેણે વેદ ભણાવ્યા—માતાં
 મને ગોપીએ ઓરાડી વરણી, હું તો શ્રીકૃષ્ણ સાથે પરણી—
 મારી સૈયરે સામઘી કરી તૈયાર, મ્હને કૃષ્ણે જમાડ્યો કસાર—
 મેં તો જીવતા શીશ મ્હારા વહેર્યા, પાનેતર પ્રભુના પહેર્યા—
 મેં તો જીવતા શીશ નથી સાધ્યા, મોહનના મીઠળ આધ્યા—માતાં
 મ્હને સદલાએ સુમતિ આલી, વરમાળ વિકૃલની ઘાલી—માતાં
 ત્યાં તો ચંદ્રે કહ્યાને શુષ્કયા સુરને, મારી વાત ઊરાડી પવને—માતાં

❖ સમાપ્ત ❖

૨૨૭

-વાંચવા લાયક ચુંટી કાઢેલી બુકો-

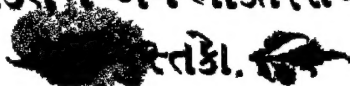
ભરથરી નાટક મોટું (ભાષણ સાથે)	૦-૮-૦
હરીચન્દ્ર નાટક મોટું	૦-૮-૦
રાણકદેવી નાટક મોટું	૦-૬-૦
સંગીત ક્ષીલાવતી	૦ ૬ ૦
કલી કૌતક ભા ૧ થો (હાસ્યસનો હોળ)	૦ ૧૦ ૦
” ” ભા ૨ જો	૦ ૧૦ ૦
ચતુરસી હ કંગારો (ચતુરાધ્યાયી ભરપુર) ચાર ભાગ	૧-૪-૦
રાજખાળા (નવિન નોવેલ)	૦ ૧૦ ૦
સતી તેજખા	૦ ૮-૦
મેના શેઠાણી	૦ ૮ ૦
વીણાવેલી નોવેલ ભા ૧-૨	૧ ૪ ૦
જાદુકળા (મત્ર તત્રથી ભરપુર)	૧ ૦ ૦
જાદુકપટ (, ”)	૦ ૮ ૦
ભય કર ભુતાવળી (, ”)	૦ ૬ ૦
કામર દેશની ઇદ્રિજળા (, ”)	૦ ૪ ૦
હુન્નર સમુદાય (હુન્નરથી ભરપુર)	૦ ૮-૦
હુન્નર શિક્ષક	૧ ૪-૦

એ શીવાય બીજા દરેક જાતના વાંચવાલાયક સારા અને
સસ્તા પુસ્તકો મેળવવા માટે લખો—અથવા મળો

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર.

રાણપીતાવા-મુરત

ભજન કિર્તન અને ભક્તિરશમી ભરપુર

સ્તકો.

કાવ્ય દોહન મોટું (ભજન કિર્તનથી ભરપુર)	કી	૨ ૦ ૦
ભજનસાગર	"	૦ ૮ ૦
ભક્તશિરોમણી	"	૦ ૮-૦
પારસમણી ભજન સમૃદ્ધ	"	૦ ૮-૦
ભજનસંગાર	"	૦ ૮-૦
રૂપીરાજના પદ	"	૦ ૮ ૦
છોટમકૂત કીર્તનમાળા	"	૦ ૧૨ ૦
પ્રભાતસમૃદ્ધ મોટું	"	૦-૧-૦
ભજનમાળા	"	૦ ૮-૦
જ્ઞાન ઉપદેશ	"	૦ ૪ ૦
ભજન રતનાકર	"	૦-૧-૦
સતસમાજ ભજનાવળી મોટી	"	૦ ૧૨ ૦
ચતુર સુદર ગરબાવળી મોટી	"	૦ ૧૨ ૦
ભક્તમાળા (ભક્તના ચરિત્રોથી ભરપુર)	"	૨-૦ ૦
નરસી હ મહેતા	"	૦ ૧૨ ૦
મીરાબાઈ	"	૦ ૧૨ ૦
સુધન્વા આખ્યાન	"	૦-૮-૦
મન્થવેધ	"	૦-૮-૦
મુરેખા હરણ	"	૦-૮-૦
અક્ષેપન્યુનો ચકાવો	"	૦ ૬-૦

એ શિવાય બીજા પુસ્તકો માટે પુછો —

મળવાનું ઠેકાણું —

શાં ચુનીલાલ મગનલાલ શુકસેલર.

રાણીતળાવ-મુરત.

હમારા તરફથી પ્રસિદ્ધ થયેલી લોકપ્રિય બુકો.

સંગીત કોનાચાફ ગાયન સંગ્રહ ભા ૧ થી ૮	૧-૦-૦
(૧૬ સ્ત્રીઓ માથે પચરંગી પુરુ)	
ચતુર સુદર ગરબાવળી (૬ મી પચરંગી પુરુ)	૦-૧૦-૦
લલનાની લીલા અથવા રમણી રહસ્ય (પચરંગી પુરુ)	૦-૧૨-૦
અક્કલનું પડીકું ભાગ ૧-૨ માથે પચરંગી પુરુ	૦-૪-૦
અક્કલનું પડીકું અથવા બુખીના ખજાના	૦-૨-૦
મલકાતી મોહિની અથવા કૃષ્ણ ખસરી	૦-૨-૦
મવુરી મેના અથવા મીઠું બુલબુલ	૦-૨-૦
સુરતની સુદરી અથવા કેળીયુગની કોયલ	૦-૧-
સંગીત ભગવાનળી	૦-૧-૦
જવહરે મેંફીલ યાની પરસ્તાને જોહર (પચ ૧૧ પુર)	૦-૧-૦
માસુકે-મેંફીલ યાને ખાગ ગુલશન	
(માર નીરા માથે ગરન ૩ રાની)	૧-૪-૦
ગઝલ હિન્દ ભા ૧- ૧૫ (પચ ૧૧ પુર)	૧-૪-૦
ગઝલ હિન્દ	૦-૨-૦
માસુકે સુરત કે- ગઝલ બુલબુલ	૦-૨-૦
માગ ગુલશન કે માનીતકી ખેલી	૦-૧-૦
પરસ્તાને મેંફીલ યાને ગઝલ મીલ આરાપ	૦-૨-૦
હસીનાકા મુગરા રાને કુલાકા ગઝરા-	૦-૧-
ગઝલ જાહર યાને મેંફીલ જોહર	૦-૧-૦
ખનહરે કાઠ્યમાળા અથવા સંગીત હુદયની રતી	૦-૪-૦
રાગ 'સ' ગરબ ૧૧ ગાનીરી ગોપતા ઉડીને આખ સળગે તેરા	
સી પૂજારાની ઉડતી મુના જર પમી. એ નીવડ બીન નઈ પામ	
જાનના પુરતના માગ પુ. ૧ રાગીઆમ એકરામ હમા ૧૧૦૦થી પ્રગટ	
થયલા માનની અમાયના દર વામ ઉડવો ખેલ સસ્તા ભાના ડેરી	
યાને મહેળો લામ અકરામ જર મગાની ખાત્રી કરા	

લખો-શા ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર.

રાણીતલાવ-સુરત.

સુરત બરાનપુરી ભાગળ ઉપર આવેલા શ્રી "અનાવીલ ખધુ" પ્રો પ્રેસમાં

ગોવિંદજી હાથાભાઈ નાયકે છાપ્યું

